Масса а мехкашкара пролетараш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

№ 18 (2230) | КIиранди, 1 март, 1959 шу. | Мах 20 кеп.

Даьхен дикагIа бола къонгаши мехкарийи хоржаргба вай Советашка

* * *

1959 1 1959

МАРТА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ А МОТТИГАШКАРЧА СОВЕТАШКА А КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТАШ ХОРЖ

Дерригаш а хоржамашка гIо!

Тахан — 1-ча марте 1959-чу шера РСФСР Лакхехьарча Советеи къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советашкеи хоржамаш дэш дола ди да.

Берригача советски нахаца цхьана, Нохч-ГIалгIай АССР-ера къахьегамхой дегаш гIоздоаха доккха праздник лоархIаш накъа баьхкаб укх денга. Советски наьха политически а къахьегама а хьинар Iалаьмате чIоагIа айдаьд ССКП XXI-ча съезда решенеша. Советски Союза вахар чухь керда ха—тIагIертта коммунистически общество хьаш йола ха — хьаеллаш я уж решенеш. XXI съезд дерригдунен исторически лоархIам болаш хилар хIанад аьлча, социализмангара коммунизманга довларна йола программа цо ший решенеш тIа къаьга а, теоретически лард елла а хьахьокхар бахьан долаш, вай мехка чухьара лоархIамегIара дешаш къоастадар бахьан долаш, хIанзарча хьалех партен политически а организаторски а болх цIабахьа беза керттера наькъаш цар тIа белгалдар бахьан долаш ба. СССР дегIаярна долча арахьарча хьалашка бокъонца марксистски Iаьдалах хьежа а хьежа, дунен шин системан низаш малагIча боарамех дегIаухаргда, яхача, перспектива къоастам а баь, коммунистически болам дIахо дегIабарна а дерригача дунен машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама а Iалаьмате чIоагIа лоархIам болаш йола теоретически выводаш йир съездо.

Беррига советски нах санна, Нохч-ГIалгIай АССР-ера къахьегамхой а тIатеIIа балхаш деш ба ССКП XXI-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш мамогга сихагIа кхоачашдарна. Вай республике кхы дIахо а дегIайоагIаргья мехкдаьттан, химически, энергетически, машиностроительни промышленность.

ДукхагIа бола къахьегамхой дикача, сапаргIатача квартирашца Iалашберголаш, паччахьалкхен чотах хьалде а, нахага дIакхачийта а деза миллион квадратни метрал кIезигагIа доаца наха чуIерна дола цIенош. Сихдаь кхоачашдергдолаш да школаш, больницаш, культуран а унахцIено лораяра а кхыйола учреждениш хьаелга. Кхы дIахо а геттара чIоагIа тоабе беза республикера юрта боахам. 1959-ча шерре а тIехь 464 эзар тоннага дIакхоачаде деза валови ялат доаккхилга, цу даькъе хьажкIаш 219 эзар тонн а йоахаш. ХIаьта щун ларда тIа 1958-ча шера яьхачул дукхагIа йоахийла юртбоахаман продукташ: дулх —2,2-зза, шура—1,3-зза, фуаш —1,5-зза дукхагIа. Iалашдергда баьца дааращи коартолаши дIахо йодача хана кхы а дукхагIа йоахилга.

Дика ка а йоалаш халкъа боахам дегIабарна йола ворхI шера план кхоачашъяра тIехьа шеръяь социалистически яхь а оттаяь, коммунизм хьалъяра гIулакха цика дакъа лоацаш ба Нохч-ГIалгIай АССР-а къахьегамхой.

Социалистически строительствон Iалаьмате йоккхача опыто къаьгга хьахьокх, адамии низ — Коммунистически партена гонахьа уж кхотабаларца оолга, парте низ — из халкъаца чIоагIа ювзаенна хиларца оолга. Къахьегамхой авангард, кхеташагIа дола дакъа хулаш йола коммунистии парти — халкъа дулхахцIииха я. Гой, цудухьа да из, вай мехка хоржаш йолча ерригача Советий депутатий кандидаташ коммунистии а парте боацарий а юкъа хилар. Укх хоржамий кампанех а къахьегамхоша депутатии кандидаталла оттабаьб коммунисташца цхьана дуккха парте боаца нах а. Тахан хоржамаш хулча диинахьа коммунисташа кхадж тоссаргба коммунисташта тоссаш санна, парте боацарашта а, хIаьта парте боацараша кхадж тоссаргба парте боацарашта санна, коммунисташта а.

Коммунистийи парте боацарийи олока кандидаташта тоссаш бола кхадж — вай партен Iалаьмате йоккхий планаш сихагIа кхоачашъяра тIехьа, социалистически промышленность кхы а чIоагIагIа тоаяра тIехьа, юрта боахамга кхы а керда толамаш цахиитара тIехьа, вай мехка шортта продукташ хилиитара тIехьа тосса кхадж ба. Коммунистии парте боацарийи олока кандидаташ хоржаш харжархоша тоссаш бола кхадж — советски наьха материальни хьал-торо кхы дIахо а тоаярна, мел эшар долаш а иразе а уж оахиитарна тосса кхадж хургба, Советски правительствон машареча политикана тIехьа, дерригача дунен тIа машар хилиитара тIехьа тосса кхадж хургба.

РСФСР а моттигашкарча а Советашка депутаталла харжа оттабаьча кандидаташа бокъонца хьахьокх Советски паччахьалкхен бакъ йола демократизм. Адамий обществан исторе чухь эггара хьалха вайцига хьаоилаб халкъии творчески низашта керда коммунистически общество хьаеча шии башха дика талантащ халкъо хьаиоаржаярна бола боккха никъ.

Коммунистически партес бIубенна коммунизманга буг вай мохк, болхлой классанеи ахархоштеи юкъера цхьоагIо, советски халкъий морально-политически цхьа барти доттагIали мамогга чIоагI а деш. Тахан коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта цхьанне санна массане а кхадж тассарца миллионаш болча советски наха хьахьокхаргда шоаш массаз а шозй хьамсарча Коммунистически партена тIехьа хилар.

Дерригаш а хоржамашка гIо!

Коммунистийи парте боацарийи цIаккха а йохаргйоаца блок кхы цIаькха а котьяккхара тIехьа!

СССР-а ПРОФЕССИОНАЛЬНИ СОЮЗИЙ XII-гIа СЪЕЗД ГУЛЬЯРАХ

ВЦСПС-о соцам баьб 1959 шера 23 марте Москве СССР-а профессиональни союзий XII-гIа съезд гулйойла аьнна.

СОВЕТСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДЕЛЕГАЦИ ИНДЕ ХИЛАРАХ

АГРА, 27 феврале. (ТАСС). Инде хьоашалгIа яха йола Советски Союза паччахьалкхен делегаци индийски культуран кертерча моттиге — город Агре хилар. Советски хьаьший делкъа ха хилалехьа хьежар индийски зодчествон Iалаьмате дикача мавзолейга Тадж-Махалага а Иттимад-уд-Даулах яхача кашага а.

Хоржамий сийна

Сийленца кхоачащдаьд тха цехерча коллективо шоаш хоржамий сийна тIаийца хинна лакхера декхараш 27-ча феврале. Къаьстта дика къахьегарца хоржамий денна накъа баьхкар тха дикагIа бола токараш Червин, Шейкин, иштта кхыбараш. Капиталистически мехкашка яц моллагIа из вале а— кхалсаг, маIа саг, воккха саг, зIамига саг, моллагIча къамах вале а— харжеи ше хержа хилеи бокъо. Вай дикагIа бола къонгаши мехкарийи РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи депутаташ харжа кийча ба тха заводера болхлой.

Кхы дIахо йодача хана а оахош тIаийца декхараш сийленца кхоачащдергда оаха, укх семилеткан план ханал хьалха кхоачашъярна.

ОЗДОЕВ К.,
«Красный молот» завода 13-ча цеха начальник.

Эггара хьалха кхадж тосс

Грозперча химически заводе дукха ба эггара хьалха кхадж тоссаш бола къона болхлой.

РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи хоржамаш деча дена сийна тIаийца хинна социалистически декхараш ханал хьалха, 23-ча феврале, кхоачашдаьча № 32 йолча синтетически спирт доаккхача цеха аппаратчицас Петрова Валентинас а тахан эггара хьалха тосс кхадж.

— Берригача Советски гражданашта бокъо лу вай Конституце къахьега, деша, салаIа, — йоах Валентинас, — со а сей ханнара барш санна из бокъо йолаш я. Химико-технологически техникум яьккхачул тIехьагIа укхаза балха хьожайир со. ХIанз эггара хьалха тосс аз кхадж. Вай Советски халкъа дикагIа бола къонгаши мехкарийи депутаталла харжарна дог раьза хинна кхадж тосс аз. ДIахо йодача хана кхы а чIоагIагIа къахьегаргда аз вай Даьхе хьалдолашах хилийтарна, партен XXI-ча съездо яь решенеш кхоачашъе.

Цу заводерча 45-ча цеха аппаратчицас Кутнякова Раисас дийцар:— ДIадахача шера юкъера школа йисте а яьккха укхаза балха ера со. Дика новкъостал дир сона къаьнача болхлоша аз керда специальность Iомаеш. Айса эггара хьалха тосса кхадж аз тоссаргба вай дикагIа бола къонгаши мехкарийи паччахьалкхен лоархIам бола гIулакхаш къестадарна, бахача наьха хьал-торо тоаярна депутаталла бахийта. Цунца аз баркал оал вай езача Коммунистически партена Советски правительствонна цар советски кагирхой вахар сийрда даккхарна цахаддаш теркам барах.

ПУХОВИЦКИЙ А.

Дегаш раьза долаш кхадж тоссаргба оаха

Боккхача безамца, дог раьза хинна болх тахан Грозперча Производственно-товарни конторан 1-ча цехерча ЭЛОУ участкан болхлой хоржамий участкашка. Из тамаш а яц. Вай дикагIа бола къонгаши мехкарийи хорж депутаталла.

— Таханарча ден сийна оахош тIаийца хинна декхараш ханал хьалха кхоачащдаьд оаха.

Республике эггара хьалхарчарца коммунистически къахьегаман цIи яьккхар электрообессоливающи установкан доал деш йолча тха бригадо. ХIара сменах йола балха нормаш тIехкхоачашъеш, мехкдаьттеи цун продукташи кхоеш хьабоагIа тха бригадера беррига комсомольцаш— Васильев, Косухина, Федюшкина, Маслова, Высоцкая, иштта кхыбараш.

Тха бригадера хинна ца Iеш, ерригача конторера кагирхой ба укх тIехьарча хана дийз къахьегарца белгалбаьнна.

Дукха ха йоацаш конторан комсомольски организаценна дIа-юхатела ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкомеи Совнархозеи ЦIе байракх еннай мехкдаьттеи цун продукташи йовлга кIезигдарах, дIадахача шерара продукци арахецара план хьалха кхоачашъярах.

Укх семилеткан план ханал хьалха кхоачашъе, планал совгIа паччахьалкхенна дуккха а продукци яла лаьрхIад оаха. Февраль беттара план тIехкхоачашъяьй тха бригадо, хIаьта мехкдаьтта довлга кIезиг а даьд.

Деза ди да таханара дар. Бахача наьха хьал-торо кхы дIахо а тоаялийтарна гIо дергда тахан вай РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча Советашкеи депутаталла бахийта хоржараша.

НУРАЕВ С.,
ПТК-н 1-ча цеха коммунистически къахьегама бригадера оператор.

Духхьашха кхадж тоссараш

Тахан 1-ча марта итташ миллионаш бола вай мехкара нах, царца цхьана вай республикера нах а кхадж тоссаш ба коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта, вай Даьхен дикагIа болча къонгаштеи мехкараштеи.

Дукха ба харжархошта юкъе укх шера кхадж тасса ха кхаьча хьалхара кхадж тоссараш.

Сурта тIа: Хоржамашта юкъе хьалххара дакъа лоацаш бола Грозненски нефтяной института студенташ (аьрдехьара аьттехьа). Л. Белянчикова, В. Диденко, В. Шамхалов И. Борадацкий, О. Карцев.

И. Плиева сурт.

Биъ эзар го Лаьттанна гонахьа

1959 шера 27 феврале дийнахьа 12 сахьати 32 минути (московски ханах) яьлча биъ эзарлагIа бола го баьккха яьлар Лаьттанна гонахьа кхоалагIа советски искусственни Лаьттан спутник.

289 ди да кхоалагIа советски спутник Лаьттанна гонахьа кхеста. Цу тIара «Маяк» яха радиопередатчик болх беш я. ДукхагIа цунна питани телараш маьлха батареяш я. Спутника тIа оттаяь тока химически источникаш а цу тайппара болх беш я, го боахаш лела спутник Лаьттан IиндоргIага нийсъеннача хана передатчика питани а телаш.

Сёлла бIаьха а чIоагIа а «Маяк» яхача радиопередатчико гон тIа болх беш хиларо йиш хулийт ионосфереи радиоволнаш яржаш хиларах дола хьалаши кхы дIахо а дукхагIа а Iомаде.

ХьалхагIа санна, радиотехнически станцейи оптически приборийи новкъосталца зембоахаш хьеж кхоалагIча советски спутникага. Спутника сурташ ханханнахьа доах.

Спутнико беча наькъа а балха а чот еш йолча центро, зембоахаш спутникага хьежача станцешкареи пункташкареи, обсерваторешкареи шийга хьачутела даннеш ше лоархIаш спутнико беча наькъа а цун никъ хувцабалара а параметраш бокъонца нийсъю. спутнико дIахо бергболча наькъа прогноз а целеуказанеш а дIател зембоахаш спутникашка хьежаш йолча дуккхача советскии кхыча мехкашкарчеи Iилман учрежденешка.

КхоалагIча советски искусственни спутнико ше дIахийцача хана денз 183 миллион километрал совгIа никъ баьб. Лаьттанна гонахьа цо боаккхача гон ха цу юкъа кIезигъеннай 105,95 минутагара 100,80 минутага кхаччалца. Спутника апогея лакхал 485 километр лох а енна, хIанз 1395 километрга кхаьчай.

* * *

2-гIча марте спутник бIаргаго йиш я Iуйрийна малх хьалбоалача ханна 56 градусагара 64 градусага кхаччалца йолча къулбехьен шоралгахьа а сайрийна малх чубизачул тIехьагIа 45 градусагара 65 градусага кхаччалца йолча къилбаседен шоралгахьа а.

(ТАСС).

Н. К. Крупская дагалаьца яь Iилман сесси

26 феврале 90 шу дизар Коммунистически партен йоккха деятель, В. И. Ленина сесаг а, доттагIа а, цун помощник а йола Надежда Константиновна Крупская яь. Советски педагога-марксиста Н. К. Крупске доккха дакъа лаьцад вай мехка халкъа дешара гIулакх вIаштIехьа доаккхача, советски педагогически Iилма дегIадоаладеш.

Из яь 90 шу дизар белгалдоаккхаш РСФСР-а педагогически Iилмай Академе Iилман сесси хилар. Лоацца хьалхагIа къамаьл а даь, сесси хьайийлар Академен вице — президента А. А. Смирновс. Цо аьлар, халкъа дешара гIулакх дегIадоаладеш Н. К. Крупске баь болх мехко доаккхал деш ба. ХьатIакхувш йоагIа тIехье къахьегамца безам болаш кхетаяра, школен вахарца болча бувзама, коммунистически кхетам балара, пионерски болама хьакъехьа цо оттадаь дешаш тахан къаьстта лоархIам болаш да. Тахан советски школас а коммунистически общество шерра хьалъе а вайна хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча чIоагIа лоархIам болаш да уж дешаш.

Пленарни заседане «Н. К. Крупске педагогически хьехами хIанзара школеи» яха доклад йир РСФСР-а АПН вице-президента.

«Н. К. Крупскаяи дешар хьехилга производственни къахьегамца дувзари» яха доклад йир РСФСР-а АПН члена-корреспондента М. Н. Скаткина.

Советски педагога — марксиста Iалаьмате дикача дидактически хьехамех дийцар сессе педагогически Iилмай кандидата М. А. Даниловс.

Н. К. Крупске архивни документаш дувцаш къамаьл дир Н. К. Крупске хиннача секретара В. С. Дридзос.

Советски педагогашца цхьана сессе бар Китайски Халкъа Республикера, Польшера, Чехословакера, ГДР-ера баьхка педагогаш.

Делкъел тIехьагIа болх беш хилар халкъа дешара, школе а, цIагIа а бераштa хьехам балара, деша даха ха йоаца бераш кхетадара дешай йола секцеш. Дукха безаме хIама дийцар Н. К. Крупске даьча йоазонех.

Сессе баьхкараштa лаьрхIа Н. К. Крупске сочиненей выставка оттаьй.

ВеликобританенПремьер-Министр Гарольд Макмиллан СССР-а Министрий Совета Председателца Н. С. Хрущевца вIашагIкхетар

25 феврале Великобританен Премьер-Министр Гарольд Макмиллан СССР-а Министрий Совета Председателца юха а вIашагIкхийтар.

Москвал арахьарча премьера резиденце кхийтар уж вIашагIа, шинна оагIонна хьаштдолча дешай хьакъехьа дага а бийлар.

Къамаьл деча советски оагIонгахьара Н. С. Хрущевца цхьана дакъа лоацаш хилар СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян, СССР-а кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр А. А. Громыко, Великобританера СССР-а посол Я. А. Малик.

Англен оагIонгахьара къамаьл деча Гарольд Макмилланца цхьана дакъа лоацаш хилар Англен кхыча мехкашкарча гIулакхий министр Селвин Ллойди СССР-ера Великобританен посол сэр Патрик Райлии.

26 феврале Кремле Великобританен Премьер-Министр Гарольд Макмиллан СССР-а Министрий Совета Председателца Н. С. Хрущевца вIашагIкхийтта хилар.

ХIаьта вIашагIкхийттача шинна а оагIон хьаштдолча дешашка хьожилга дIахо дихьар цар.

Къамаьл деча советски оагIонгахьара Н. С. Хрущевца цхьана дакъа лоацаш хилар СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян, СССР-а кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, Великобританера СССР-а посол Я. А. Малик.

Англен оагIонгахьара къамаьл деча Г. Макмилланца цхьана дакъа лоацаш хилар Англен кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Селвин Ллойди СССР-ера Англен посол сэр Патрик Райлии.

Иракски Республикан паччахьалкхен делегаци Москве кхачар

25 феврале Москве кхаьчар Советски Союза правительствоцара договораш йистеяха а СССР-аи Иракски Республиканеи юкъе экономически, технически гIулакхаш хургдолаш соглашени ... е а аьнна ена Иракски Республикан Паччахьалкхен делегаци.

Делегацеца ба: экономикан министр д-р Ибрагим Кубба (делегацен керте латтар), унахцIено лораяра министр инарал-майор д-р Мухаммед аш-Шаввааф, строительствони реконструкцени министр д-р Талаат аш-Шайбани.

Внуковски аэродроме делегацена накъа баха хилар СССР-а Министрий Совета Председатела заместитель, СССР-а Госплана Председатель И. И. Кузьмин, СССР-а Министрий Совета арахьарча экономически бувзамий Паччахьалкхен комитета Председатель С. А. Скачков, СССР-а министр И. Г. Кабанов, кхыбола официальни нах а.

Н. С. Хрущевс Иракски Республикан паччахьалкхен делегаци тIаэцар

26 феврале СССР-а Министрий Совета Председатела тIаийцар экономикан министр д-р Ибрагим Кубба, (делегацен керте латтар) делегацен членаш строительствони реконструкцени министр д-р Талаат аш-Шайбани, унахцIено лораяра министр инарал-майор д-р Мухаммед аш-Шавваф, хIаьта иштта СССР-ера Ирака Чрезвычайнии Полномочнии Посол Абдель Вахаб Махмуд юкъе бола Иракски Республикан Паччахьалкхен делегаци.

Уж вIашагIкхийттача советски оагIонгахьара хилар СССР-а Министрии Совета Председатела заместитель И. И. Кузьмин, СССР-а Министрий Совета арахьарча экономически бувзамий Паччахьалкхен Комитета Председатель С. А. Скачков, СССР-а кхыча мехкашкарча гIулакхии министра заместитель В. С. Семенов, Иракски Республикера СССР-а Посол Г. Т. Зайцев.

ДоттагIлен тIехь а безаме а къамаьл деш, дийцар советскии иракскии гIулакхий боккха лоархIам бола дешаш, къаьстта шинна а мехка юкъерча экономически гIулакхий — Ирака къаман промышленность, юрта боахам, ирригаци, хIаьта иштта унахцIенон гIулакх а дегIадоаладара, къаман технически кадраш кийчъяра дешаш. Цу дерригача дешай хьакъехьа дийцар шинна а оагIорахьа дика вIаши кхетадеш а барт цаI болаш а чакхдаьлар, цул совгIа цу дерригача доакъой хьакъехьа цхьатарра бокъонаш хилара, хIара мохк шийн лоаме хилари цун суверенитети лархIара, чурча гIулакхашта вIаши юкъе ца лелхара ларда тIа Советски Союзаи Иракски Республиканеи юкъе доттагIлен гIулакхаш лоаттаде безам а хилар шинна а оагIон.

ВIашагIкхийттача вIаши кхетадаьча тайпара экономически дешай хаьдда йола переговораш ергья СССР-еи Иракски Республикани паччахьалкхен делегацеша шинна а оагIонгахьара боаггIаш бола эксперташ юкъе а озаш.

Узбекистана искусствони литературани декадан Москве юххера хинна концерт

Шоай цIаьхий а тайп-тайпара а йола искусство юха хьахьекхар узбекски декада оттаяьраша СССР-а Доккхача театре шоаш юххера а концерт луш. Гоздаьнна дийкар М. Ашрафе «Сийле хийла Октябра» яхеи Хамзе «Даькъала хийла Советаш» яхеи иллеш.

Ансамблен дутористаша, филармонен хоровой капеллас, декаде дакъа лоацараштa юкъе эггара къонагIа болчар — Ташкентерча музыкальни школай скрипачаша даьха узбекий халкъа иллеш а ашараш а, лоаман тоатолаш санна, цкъаза сихеи цкъаза тайжаи дар. Цу сарахьа москвичаша тIоараш а детташ, цаI шоллагIчоа тIехьа «БIаьстан цIей» яха узбекий халхар, каракалпакски, хорезмски, наманганскии, бухарски халхараш доладу дуккха тайп-тайпара бос болаш кийчъяьча сюито. Узбекий кхаь тIехьен халхархой бар концерт оттадьраш. Уж бар — М. Тургунбаева, Тамара Ханум, Узбекстане керда йолча искусствон — классически балета къона балерина Г. Измаилова.

Театре хиннараша боккхача безамца тIаийцар Iалаьмате дика илли оалаш бола С. Кабулова, С. Беньялинова, А. Азимова, М. Слипченко.

Боккхача толамца чакхъяьннача концерте бар новкъостий А. Б. Аристов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, хIаьта иштта Узбекстана КП ЦК-а Хьалхара секретарь С. Камалов, Узбекски ССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатель Ш. Рашидов, Узбекски ССР-а Министрий Совета председатель М. Мирза-Ахмедов, Узбекстана КП ЦК-а секретарь З. Рахимбабаева. Иштта театре хилар Узбекски ССР-а культуран министр С. Азимов, СССР-а культуран министр Н. А. Михайлов, Москве бола Машара Дерригдунен Совета бюрон членаш, дипломатически корпуса викалаш.

* * *

Художественни самодеятельноста доккха концерт хилар Кремлерча театре.

(ТАСС).

Партийни дешарца кIоаргга Iомае еза ССКП XXI-гIча съезда решенеши материалаши

Марксизман-ленинизман сийлахь-йоккха идеяш вай кадрашта, коммунисташта, дукхача къахьегамхошта кIоаргга дIайовзийтара Iалаьмате боккха лоархIам бу Советски Союза Коммунистически партес. Ший керттера гIулакх лоархI партес къахьегамхоша политически дешар Iомадарах. Марксистско-ленински теоре общество хьалъяра законаш довзийт къахьегамхошта, цар никъ сийрдабоаккх, дог гIоздоаккх, коммунизм хьалъеш боахкача миллионаш болча наьха турпалерча къахьегама сий дайт.

Коммунисташта марксистско-ленински дешар хьехилга 1956 шера 21-гIча августе ССКП ЦК-ас баьча соцамга хьежжа вIашагIделлад укх шера областной партийни организацес. Партийни дешара юкъе лоархIаме моттиг лоац сийлахьча Советски Союза Коммунистически партен истори Iомадаро. Партийни дешар хьехаш мел йолча моттигашка дIалаьрхIача соахкарчул 4000 гаргга саг дукхагIа ба укх шера из Iомадеш бола нах. Марксистско-ленински экономически теори а цу тайпара чIоагIа Iомаду. Из Iомадеш ва пхи эзари ах эзари совгIа саг. Диалектически исторически материализм Iомаеш бола нах цкъан ахаззеи дукхагIа хиннаб. Ши эзар гаргга саг ва политшколашка юххьанцара кийчо еш. Текущи политика Iомаеш тоъал дукха коммунисташ ба.

Боккха лоархIам болаш да марксистско-ленински теори хьехархо а воацаш наха шоаш Iомадеш хилар. ХIаьта политически дешар шоаш Iомадеш болча наьха семинарски группаш я вIашагIъехка.

Марксизм-ленинизм Iомаеш болча наха новкъостала эшшача боараме пропагандисташ, консультанташ, лекторяш беннаб партийни организацес. Дикка теори ховш а пропагандистий балха говзал йолаш а ба уж.

Цу гIулакхгашта партийни организацешка йиш хилийтар идейно-теоретически боарам лакха болаш а коммунизм хьалъяра практикаца айхха дувзаденна долаш а партийни дешар вIаштIехьдаккха. Марксистско-ленински теорен керттера моттигаш кIоаргга хьаелл пропагандисташа шоай лекцешкеи дувцарашкеи, республиканна, района, предприятешта хьалхашка латтача практически декхарашца уж дика дувза ховш хьех, цар пайда эц лоархIамегIа йолча партени правительствони решенеех, исторически документех, художественни литературах. Уж тайпа пропагандисташ ба Наьсарен районера Я. Мальсагови А. Хучиеви, Сунженски районера Кузьмини, Пироженкои, Чесноковаи, Веденееваи, Надтеречни районера Литвинов, иштта кхыбараш а.

ХIаьта а партийни дешарца доккхий кхоачамбоацараш да. БоагIгIача тайпара идейни боарам болаш яц хIанз а кружокашка, школашка, семинарски группашка еш йола занятеш. Догматизмагахьа озаш хьех цхьаболча пропагандисташа марксистско-ленински теори. Кружокашка конкретни экономика хьехаш еш йола занятеш производственни совещанешта тара хул. Текущи политика хьехаш йолча кружокашкара занятеш газеташ тIара материалаш а йийше ют.

Дукха ха йоаццаш хиннача ССКП XXI-гIча съездо коммунизм хьалъяра практика кIоаргга чулацарца марксизм-ленинизм творчески дегIа мишта йоалае еза хьахьекхар. Коммунизм хьалъярна йола сийлахь-йоккха программа оттайир съездо советски халкъа хьалхашка. Съездо тIаийцача решенеша хьахьокх хIанзарча хана дIахьош бола партен ленински генеральни никъ. Вай мохк дегIабарна йола керда зама — шерра коммунистически общество хьалъе йолаенна зама хьайийлар съездо, теореца сийрдабаьккхар толаме коммунизмага бодача вай мехка никъ, социализмагара коммунизмага доваларца ювзаенна йола йоккха программа оттаьй.

Съездо оттаяь теоретически положенеш вай партес, миллионаш болча къахьегамхоша бе беза болх ба.

ХIанз, XXI-гIча съезда решенеш шерра дIайовзийта езаш хилара декхарашка хьежжа, уж исторически документаш Iомадергдолаш да партийни дешар хьехаш мелйолча моттигашка.

Кружокашкеи политшколашкеи еш йолча занятеех итт занятаи укх темашта хетаяь хила еза: «Советски Союз дегIаяра керда зама — шерра коммунистически общество хьалъе йолаенна зама», «СССР халкъа боахам дегIабарна ворхI шера йолча плана керттера декхараш», «Коммунистически парти — коммунизм котъялара тIехьа лоаттабеча къовсамана хьалхле лелаер а из вIаштIехьабоахар а я».

Теоретически семинарашка еча занятеех кхо-йиъ занятаи хьакъестае еза съезда решенеши материалаши Iомаярна, новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа а съезда резолюце тIа а оттадаьча, шерра коммунистически общество хьалъе йолаенначa ханарча декхарашца дувзаденна долча теоретически дешашта хетаяь хила еза.

Марксистско-ленински теори шоаш Iомаеш болча наьха уйла тIаяхийта еза керттера теоретически дешаш Iомадара: коммунистически обществон ши фаза. СССР-е социализм этта чакхъяьнна хилар, коммунизм хилча паччахьалкхе дIаяргхилара наькъаш паччахьалкхен органаша кхоачаццеш дола гIулакхаш общественни органаша дерг-хилар, социалистически доалахьен ши форма гаргаозар а вIашагIтохар а, дунен социалистически системах дола мехкаш дегIадахкара наькъаш, дерригача дунен тIа социализм этта а ялалехьа тIом ца хилийта йиш хилар, социализман мехкаш коммунистически обществон лакхехьарча фазага ухаргхилар.

Партен XXI-гIча съезда решенеши материалаши Iомаеча хана каст-каста теоретически конференцеш е еза, партийнии, советскии, боахамана болхлоша а интеллигенцес а паргIатта дакъа лаца йиш хургйолаш. Цу конференцешка ювца еза боккха теоретически лоархIам болаш йола проблемаш а ворхI шера план кхоачашъяра тIехьа лоаттабеча къовсамах дола дешаш а.

Кагирхой советски патриотизмани пролетарски интернационализмани уйланца, партен, халкъа гIулакха тешаме хургболаш, коммунистически уйланца хьалкхебарна тIадерзадаь хила деза лакхехьарча дешара заведенешка съезда решенеши материалаши Iомаелга.

Партийни организацей керттера уйла тIаерзае еза партен XXI-гIча съезда решенеши материалаши творчески Iомаяра, республиканна, района, предприятена, колхоза, совхоза, хьалхашка латтача декхарашца уж ювзаш, уж кхоачашъяра тIехьа болхлоша, колхозникаша, интеллигенцес лоаттабеча къовсамца уж ювзаш Iомаяра.

Партийни дешара идейни боарам лакхлургба пропагандисташа шоай болх дика лелабойя. Цудухьа боккха лоархIам болаш да партийни комитеташа теоретически методически уж дика кийчбар. Из кхета а деш, хIанз пропагандистий семинараш ю партен горкомашеи райкомашеи, кхоачашъе езаш хьалхашка латта теоретически проблемаш, ворхI шера халкъа боахам дегIабара дешаш цига увтта а деш, кружокашка, школашка семинарски группашка занятеш мишта е еза хойташ йолча методиках пропагандисташ кхета а беш. Масала, 19 феврале МагIалбике пропагандистий семинаре йийшар «Советски Союз дегIаяра керда ха — шерра коммунистически общество хьалъе йолаенна ха» яха лекци. ССКП МагIалбика горкома секретара н. Аванесовс доклад йир 1959 шера МагIалбика боахами культуреи дегIаярах лаьца. Уж тайпа семинараш хиннай вай республикан кхыча районашка а. ТIехьа тIайоагIача пропагандистий семинарашка дувца деза СССР халкъа боахам дегIабарна йолча семилеткан плана керттера декхараш республикан, города, района халкъа боахам дегIабарах йолча ворхI шера плана керттера хьоккхамаш, коммунизм котъялара тIехьа лоаттабу къовсам вIашагIбехкаш йолча Советски Союза Коммунистически партен а цун моттигерча организацей а лоархIам. Съезда решенеши материалаши Iомаяра опыт ювцилга вIаштIехьдаккха деза пропагандистий семинарашка.

Съезда решенеши материалаши кIоаргга Iомаяро тоабу политически дешара кабинетий болх. Пропагандисташта а марксистско-ленински теори шоаш Iомаеш болча наха а новкъостал де дезаш я уж. Политически дешара кабинеташка вIашагIдолла деза съезда решенеш ювцаш йола лекцеш ешилга, лоархIамегIа йола теоретически дешах лаьца консультацеш елга. Массайолча кабинеташка стендаш, альбомаш, выставкаш, витринаш хила еза XXI-гIча съезда материалаш йовзийташ СССР, Нохч-ГIалгIай АССР, города, района экономикеи культуреи дегIаярна йола ворхI шера план йовзийташ, моттигерча предприятей, колхозий, совхозий дикагIа йола опыт хьахьокхаш. Методически группаша а тоабе беза шоай болх.

Марксистско-ленински теори Iомаеш болчарна доккха новкъостал де йиш я лекторей. ХIанз пайда эца беза партен райкомашкарча лекторей группашкара, политически Iилмани кхетам наха дIабовзийташ йолча Обществон отделенешкара. Лекцеш еша бакъахьа я дукхха нах бахача пунктишка, предприятешка, колхозашка, совхозашка. Цигача лекцеш еша йолайича бакъахьа я укх теоретически темашца: «Социализмагара коммунизмага довлара закономерностех XXI-гIча съездо оттадаьр», «Социалистически паччахьалкхе дегIаярах а чIоагIъярах а йола XXI-гIча съезда решенеш», «Колхозно-кооперативни халкъа юкъареи социалистически доалахьен формаш дегIайоалаяра а вIашкаозара а наькъаш», иштта кхыяраш а.

ЛоархIам болаш да, ССКП XXI-гIча съезда решенеши материалаши партийни дешарца Iомае йолаяьча хана мамогга из дикагIа вIашагIдоллилга, сих ца луш уж документаш политшколашка, кружокашка, теоретически семинарашка, экономически школашка Iомаделга. Цу гIулакха партен райкомо дика хьехам бала беза первични парторганизацей секретарашта, коммунистий политически дешара гIулакх декхар а даь царна тIадожаде деза. Юххьанцара занятеш хулча хана цига бахийта беза съезда исторически документаш кIоаргга, творчески Iомадарна первични парторганизацешта а пропагандисташта а новкъостал дергдолаш бола партен райкома болхлой.

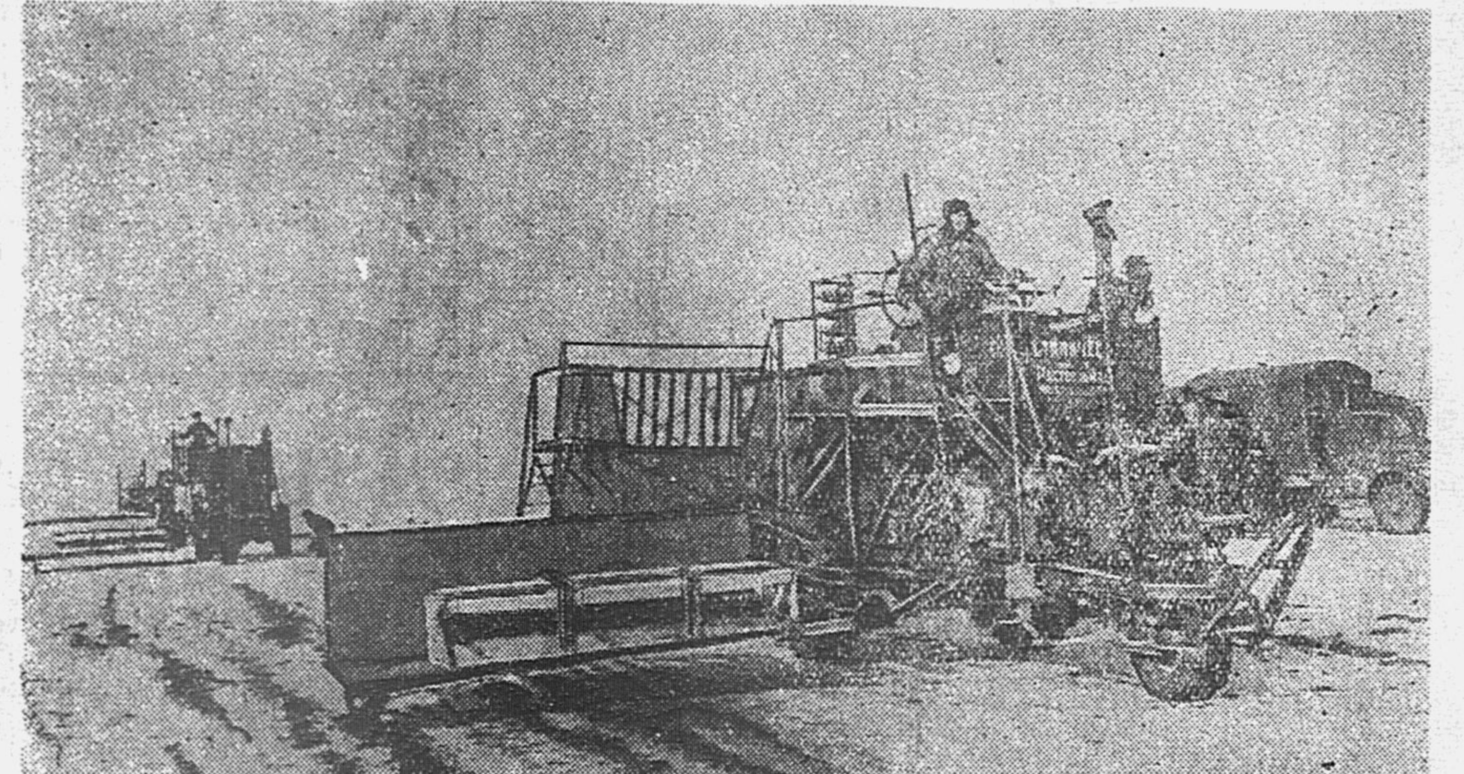
Съезда решенеши материалаши Iомаелга мишта латт дIахьокхаш йола материалаш етта еза моттигерча газеташ тIа. Цар тIа хьахьувкха деза уж исторически документаш Iомадарца коммунисташа шоай политически кхетам лакх мишта бу, сийлахь-йоккхача семилеткан план кхоачашъярна царех царна мелла пайда боал.

Партийни комитеташа хIара коммуниста лаьрхIа тIадожаде деза партен XXI-гIча съезда материалаш цар кIоаргга Iомаелга. Цун духьа первични парторганизацеша партийни собранешка дувца деза коммунистий партийни дешарах дола дешаш, цу решеней лоархIам цар кIоаргга кхетабарна новкъостал де деза, уж практически кхоачашъярна шоай бехктокхам айбе беза.

Коммунистий марксистско-ленински кхетам лакхбарна партийни организацеша хаддаза уйла еш хилаpо новкъостал дергда партийни дешарца XXI-гIча съезда решенеши материалаши кIоаргга а масса оагIонгахьара а Iомаярна. Цо йиш хулийтаргья кадраш а берригa коммунисташ а политически кийчбе, партен XXI-гIча съездо оттаяь Iалаьмате йоккхий коммунистически общество хьалъяра планаш кхоачашъярна новкъостал дергда.

Н. АЛЕКСАНДРОВ.

ТIехьатувсаш хиннача комбайнех ши-шегIа лела комбайнаш яьй

РОСТОВ. ТIехьатувсаш хиннача пхе комбайнах ши-шегIа лела комбайнаш яьй «Ростсельмаш» яхача заводе. Двигатель кердаяьккха хийцаьй, радиатораш оттаяьй, чархашта резинаш ехкай. Цу дерриганеша а торо хилийтай машина низ совбаккха, царга болх дикагIа байта. Тоаяь керда хьаяь машинаш Чалтырь яхача юрта юххе машинашта тохкамаш деча моттиге хьайоалаяьй. Иштта тохкам беш я цига тIехьатувсаш йолча комбайнех Таганрогерча комбайностроителаша ши-шегIа леларгйолаш тоаяь ши комбайн.

Сурта тIа: тоаяьча комбайнаша болх мишта бу хьожаш боахк.

В. ТУРБИНА сурт. **ТАСС** фотохроника

Коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха программа

(Районий партийни активай собранешкара)

27-ча февргале хилар Ленински района партийни актива собрани. ССКП XXI-ча съезда итогехи Ленински района партийни организацена хьалхашка латтача декхарехи лаьца доклад йир собране ССКП Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Зотовс.

— Вай партен XXI съезд,— йоах докладчика,— коммунизм хьалъерий съезд хинна гIоргья вай ленински партен исторе тIа. Цу съезда исторически лоархIам — цо социализмагара коммунизмага довлара къаьгга программа оттаярцеи, хIаьта иштта вай мехкарча вахарах дола дешаши партен организаторскии политическии болх нийсача новкъа дIабахьара дешаши цо белгалдахарцеи ба.

Нов. Зотовс дIахо дувц, 1959—1965 шерашка вай мехка халкъа боахам дIахо дегIабоалабарахи, вай республикан а город Грознен а, къаьстта Ленински района а экономикеи культуреи дегIайоалаярна йолча торонехи.

Докладах пренеш йолаелар. Эггара хьалха къамаьл дир гаражни оборудованен завода директора нов. Аксеновс. Цо дийцар, дIадахача шера заводо ханал хьалха план кхоачашъяь хиларах а семилеткан хьалхарча шерара план 10 ди хьалха кхоачашъеи производстве 350 рационализаторски предложени юкъе йоалаеи лаьрхIа завода коллектив хилара а.

Къамаьл даьча «Красни молот» завода партоpганизацен секретара заместителa нов. Литвина дийцар, XXI-ча партсъезда материалаш Iомайира шоай йолча опытахи, кIоаргагIа уж материалаш наха дIайовзийта завода кулгалхой а инженерно-технически болхлой а цу балха шоаш юкъе озарахи, лаьца.

Иштта собране къамаьл дир Грозненски маслозавода директора нов. Гелованеи, хIамаш тегача № 2 йолча фабрикан болхлочо Фридманеи, хлебокомбината директора нов. Кацеи, партен Ленински райкома секретара нов. Правенькеси, иштта кхыбарашеи.

Массане а могаяь докладах а пренех даьча къамаьлех а резолюци тIаийцар собранес.

* * *

Укх денношка хилар Первомайски района партийни актива собрани. ССКП XXI-ча съезда итогехи Первомайски районни партийни организацена хьалхашка латтача декхарехи дола дош дар собране дийцар. Цу дешах лаьца доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. Алмазовс.

Партен XXI-ча съездо даьча исторически соцамех а съездо чIоагIъяь тIаийцача вай мехка коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккхача планах а дийца ваьлча нов. Алмазовс, къаьгга белгалдаьхар съезда соцамашца дувзаденна, района экономикеи, культуреи дегIайоалаярна районни партийни организацена хьалхашка латта декхараш.

Доклад йистеяьлча пренех къамаьл даьча леспромхоза хьу кийчъеча бригада бригадира нов. Сергеевс дийцар коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара тIехьа шоай бригадо лелабеча къовсамах лаьца.

Семилеткан хьалхарча шерара районо тIаийцача социалистически декхарашта хетадаь къамаьл дир партен райкома секретара нов. Казорина.

ДIахо къамаьл даьча Орджоникидзе цIерахча колхоза председатела нов. Бисаевси. Ленина цIерахча колхоза председатела нов. Гордиенкоси, Нестеровски МТС директора нов. Шумиловси дийцар хьалхашка латта декхараш кхоачашдарна шоай боахамий йолча торонех лаьца.

Иштта собране къамаьл дир Ленина цIерахча колхозе болх беш йолча № 2 йолча тракторни бригада бригадира нов. Пивоваровси, райкома женотдела заведующес нов. Албогачиеваси иштта кхыбарашеи.

Докладах а пренех даьча къамаьлех а массане могаяь резолюци тIаийцар собранес.

М. ЛЬЯНОВ.

* * *

Укх денношка МагIалбике городской партийни актива собрани хилар. Собране дакъалоацаш хиннараша йийцар партен Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. Апряткинз «ССКП аргIанна йоацача XXI-гIча съезда итогехи МагIалбикерча городской партийни организацен декхарехи» лаьца яь доклад.

— Семилеткаха сихха дегIайоагIаргья Нохч-ГIалгIай республика. Масала, еррига промышленни продукци шозза дукхагIа арахецаргья. 1965 шера цхьан кIиранна вай арахецаргья бIарчча 1913 шера арахецаш хиннар миссел йола промышленни продукци. ДегIабоагIаргба юрта боахам а, йоах докладчико.

25 шера чухь мехка миллионаш тонн коача доагам деннад МагIалбикерча нефтяникаша, йоах нов. Апряткина. Коммунизм хьалъяра юкъе доккха дакъа лоацаргда цар укх ворхI шера а.

Доклад йистеяьнначул тIехьагIа, эггара хьалха къамаьл дир «Ингушски» совхоза партбюрон секретара нов. Цицкиевс. Цо йоах, партен XXI-гIча съезда решенеша балха хьинар чIоагIа айдаьд совхозерча къахьегамхой. Шоай торонийн чот а яь, болхлой собранешка лаккхара декхараш тIаийцар совхоза коллективо. ХьажкIаш шозза дукхагIа а баьца даараш ялхазза дукхагIа а хьувкъае лаьрхIад къахьегамхоша.

ШоллагIча нефтепромыслан заведующи волча нов. Гусевс дийцар, Коммунистически къахьегама коллектив аьнна цIи тиллийтар духьа шоай низ ца кхобеш къовсам а лоаттабеш, нефтяникаша къа мишта хьег.

ДIахо къамаьлаш дир горисполкома председатель волча нов. Шевченкос, комсомола горкома секретара нов. Зрянина, цхьоалагIча промысла заведующи йолча нов. Паука, милицен болхлочо нов. Алексеевс.

Дувца оттадаьча дешах лаьца массава раьза а волаш резолюци тIаийцар собранес.

А. СЛЕСАРЕВ.

Социализм йизза а цIаккха йохаргйоацаш а котъялар

Советски наха, дерригача дунен тIарча миллионаш болча къахьегамхоша Iалаьмате чIоагIа теркам тIабахийта а боккхача безамца а Iомаю ССКП-а XXI-ча съезде новкъоста Н.С. Хрущевс яь доклади цу исторически съезда соцамаши. ХIаранена гаргга а дагадоахкаш а да съезде оттадаьи къоастадаьи хинна тахан хаьдда вайна хьалхашка латташ дола вай общество дегIайоалаяра дешаш.

Массанахьа а къаьстта шоашта уйла тIаоз новкъоста Н. С. Хрущева доклада тIа дувцача марксистски-ленински теорен таханарча дешаша. Царна юкъе лоархIамера моттиг лоац вай мехка социализм йизза а цIаккха йохаргйоацаш а котъяларах долча дешо.

Ховш ма дий, къаьстта хьайийцача цхьан мехка социализм хьалъеи из йизза а цIаккха йохаргйоацаш а котъялеи йиш хиларах болча В. И. Ленина хьехама меньшевикашкареи троцкисташкареи болабенна империализман идеологашка кхаччалца бола социалистически революцен берригa моастагIий Iалаьмате чIоагIа духьал гIертар. Цу хьакъехьа ма дукха Iаьржача уйлай оагIонаш язъяьй ленинизм «дIайоаккхараша», ма дукха шаькъа а каьхат а дIадахийтад социализм цхьан мехка, къаьстта Россия санна болча тIехьабисаьча мехка котъяла йиш ца хилар дIахьокха гIерташ.

ХIаьта партес дIакхувла вай халкъ тешшамерча ленински новкъа ихад. Турпала къахьегамца цо исторен чухь эггара хьалха хьайир къахьегача адамий дуккхача тIехьенашта дага лаьтта уйлаш кхоачашъеш йола социалистически общество.

Новкъоста Н. С. Хрущевс съездe яьча шийй доклада тIа аьлар: «Советски мохк социализм хьалъе болабеннача хана, вай мехко дIахо бергбола никъ дуккханешта мишта ца ховш хиннача хана, В. И. Ленина вай мехка хьабийлар къаьгга а шерра а бола нийса никъ. Цо йоахар, вайга я «...социалистически общество хьалъе мел эша торонаш» (Соч., т. 33, 428 оагIув). Нокъзара ца доалаш Ленина хьехамашца хьалхле а лелаеш, Коммунистически партес дог ураувттадеча советски халкъо капиталистически паччахьалкхений оагIонгахьара хадданза тIом тIабара кхерам а болаш, тIагIертта къахьегаш хьалийр социалистически общество, цхьанне а ца баьча новкъа а даха, социализм йизза котъяьккхар вай мехка.

Фу яхилга да СССР-е социализм йизза котъялар?

Из да вай мохк, цун экономика, культура, классовой структура, халкъа вахар, къахьегам, наьха гIулакхаш овлан тIара хувцадалар а тоадалар а.

Социализм котъялара экономически лард дерригача халкъа социалистически доалахьеи СССР-а халкъа боахама социалистически плановн системеи я. Буржуазни экономисташа, философаша, публицисташа, капитализманна тIехьа мел бараша а цох бакхараша а цхьанне санна чIоагIдора рузкъа къаьст-къаьстача наьха шо-шоай хилар массаза а долаш хьадоагIаш а да, из адамий общество дегIайоагIача йохаргйоаца лард а я, яхаш. «Рузкъа къаьст-къаьстача наьха шо-шоай хилар дIадаьлча общество дегIа ца йоагIаш цхьан метте латтаргья, цо долла хIама кегадергда, сага къахьегамца мел бола безам дIабоаккхаргба»,— йоахар цар, кхоана хург мел дар шоашта ховш санна. Цхьабакъда исторес беча наькъо тIакIалтIа даьккхар буржуазни кхайкархой из «шайхал».

Рузкъа къаьст-къаьстача наьха шо-шоай хилар дIадаккхарои производствон средстваш дерригача халкъа доалахьа ерзарои саго сага хьакъ дуаш хиннача Iаьдала экономически лард йохайир, наьха социальнии политическии бокъонаш цхьатарра ца хилар дIадаьккхар. Общественни доалахье планах бола социалистически боахам вIаштIехьабоаккхача низбола гIулакх а хинна дIаэттар. Цу тайпарча боахаме хилац капиталистически системе производствона хулаш йола анархи а хатар а, хIама хIалак деш йола кризисаш, кхыдола лазараш. Дерригача халкъа доалахьен ларда тIа мара айбала йиш яцар дуккхача наьха творчески боккха низ, В. И. Ленина яххача тайпара низагIа ца воалаш хьегаш хинна къа шийна хIама хьаде, планах мабоагIIара вIашагIбеллача, боккхача паччахьалкхен юкъарча къахьегамца хувцаш, бокъонца ай а белар из.

Социализмо эггара хьалха чIоагIа лакхдир къахьегама беркат а истори хьадераш шоаш болча къахьегача наьха лоархIам а, йистаьваргвоацаш шерийр цар пайданерча общественни балха торонаш, цо кхейир кердача наьха вахар дикагIча тайпара эргадоаккхаш йола хьинар дола тIехье.

Социализм йизза котъялар да вайцига цIаккха а хургйоацаш эксплуататорски классаш дIаяхар, уж хьахила йиш йола овлаш тедар. Историн чухь эггара хьалха вайцига хьа а хиннай, чIоагI а еннай шоайла моастагIал лоаттадеча классашта екъаенна йоаца общество, хьашташ а де дага латтар а цаI хиларца йолча цхьоагIонца кхотаенначa къахьегамхой классай: советски болхлой классани колхозни ахархойи, хIаьта иштта царех хьаьннача а халкъа хьашташта тешшаме гIулакх деча а советски интеллигенцени общество. Буржуазни дунен тIа хинна йоаца а хила йиш йоаца а морально-политически цхьоагIо йола общество, вай мохк дегIакхувлаш бола Iалаьмате боккха низ а хинна дIаэтта общество хьахиннай.

Котъяьннача социализман дерригдунен исторически гIулакх да къамий дош прогрессивни а мадоагIIара а цо къоастадар. ДIаяхача хана къамаш шоайла дорха, гоама хинна, уж вIаши кхохадеш хинна, халкъашта йола набахте хинна вай мохк социализм эттача цхьатарра бокъонаш йолча къамий дохаргдоацача доттагIлен даьхе а хинна дIаэттаб. Коммунистически партес хьаькъалерча ший къамий политикаца чIоагIдеш дола из доттагIал бахьан долаш вай мехка хьалхагIа тIехьадисаь хинна халкъаш хьалха латтарашта тIехьакхийнад, шоай паччахьалкхенаш я цар, чIоагIа дегIаена экономика а культура а хьаяьй.

Социализм котъялар да боахама, социальни, культурни хьакъехьа, Iилма а техника а дегIаяра даькъе, мехка оборонага диллача буржуазни дунен тIарча хьаштдолча паччахьалкхел дувцилга йоацаш толашагIа йола социалистически паччахьалкхе масса оагIорахьа дегIаяри чIоагIъялари. Ший Iалаьмате чIоагIа лакхбеннача низаца, вай обществон морально-политически цхьоагIонца, СССР-а халкъий цхьоагIонца чIоагIале а лувцаш, Советски паччахьалкхено йохайир дунен тIарча империализмо Iалаьмате чIоагIа герзаца кийчбаь, агрессивни, ударни низ хинна йола Гитлеровски Германи.

Социализм котъяларо шерийр вай общество а паччахьалкхен строй а политически вIашагIйоллара прогрессивни принципаш шийна чухь йола социалистически демократи дIахо а Iалаьмате чIоагIа дегIайоалае торо луш йола кIийле. ХIанз, вай мохк коммунизм шерра хьалъе болабеннача хана, цо ший дегIабара керда этап дIайолаеча хана, Коммунистически партес оттаду декхар да Советски демократи дIахо а дегIайоалаяр, къахьегача дуккхача наьха общественни балха а денала а еррига формаш дикагIа тоаяр, уж Советашка, профсоюзашка, комсомолата, кхыйолча общественни организацешка гIолла мехка дерригача гIулакхашта деча доала шерагIа юкъеозар.

СССР-е социализм котъялар а тIехьабисаь хинна вай мохк хIанз промышленни производствон продукцен дукхалга диллача Европе хьалхареи дунен тIа шоллагIеи моттиг лоаца дикагIа а дунен тIа йоккхагIа ярех а йола низкхоача паччахьалкхе дIаоттар а да: мохк тIа-тIа а чехкагIа дегIабоагIаш хилар, цу ларда тIа хадданза халкъа вахара хьал айлуш хилар.

Социализм кот а яьлар, чIоагI а елар марксизман-ленинизман сийлахь-йоккхача байракха кIалха. Из котъяларца ийшар вай мехкара буржуазни реформистски идеологи. Вай вахара масса оагIорахьа керте латта идеологи — марксизм-ленинизм я. Вай партес, кхыча мехкашкарча коммунистически болхлойи партеша из творчески дегIадоаладу социализм хьалъяреи дунен тIарча революционни боламеи опыт кIоаргга Iомаяра ларда тIа.

* * *

Социализм йизза котъялар из цIаккха а эшаргйоацаш котъялар дацар. Социализм цIаккха эшаргйоацаш котъялар марксисташа кхетаду из дунен тIа шерра яржаш, дунен лоархIам болаш котъялар. Социализм хьалъяьчул тIехьагIа, вай мохк дукхача хана дунен тIа цаI мара боаца социалистически мохк болаш а хилар, моастагIал долча капиталистически мехкаша го баь а бар. Капиталистически мехкаш боахама а тIема а хьакъехьа гаьнна тIех латтар вай мехкал, цудухьа тIема интервенцех а дунен тIарча реакцен низаша капитализм низах юхатоаярах а кхерам боацаш тийша хила йиш яцар вай. Капиталистически дунен тIа совцанза дар Советски Россена духьал тIема поход е тIахьехаш деш хинна кхайкаралаш, советски Iаьдала духьал вIашагIдехка тийшабалха а провокацей а бIенаш. 25 шу совгIа ха яьккхар вай социалистически паччахьалкхено масса йолча оагIорахьара къизача моастагIаша го баь латта крепость йолаш.

ГIулакх иштта дар. Цхьабакъда дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIа гIулакх овлан тIара хувцаделар. Вай цхьаь хинна ха дIаяьлар. ХIанз географически а политически а хьакъехьа капиталистий го болаш бац.

Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа котдалар социализм алхха цаI мара боацача мехкаца баьча тIем тIа империалисташ эшар хинна Iапзар. Адамаш дIахо исторически дегIадоагIача новкъа кертера дар хинна дIаэттар из, цо новкъостал дир дунен халкъашта хьалхашка социализманна пайда а болаш социализман гIулакхаш капитализманчарел котдаха.

Германски фашизми японски милитаризми йохаеш империалистически системах дIакъаьстар Европереи Азереи дуккха мехкаш. Къахьегамхой лоIамца цу мехкашка хьахилар халкъа-демократически строй. Коммунистическии болхлойи партеша хьалхле а лелаеш, цу мехкашка къахьегамхой керда вахар, социализм хьалъе болабеннаб. Социализман низкхоача лагерь а дунен социалистически система а хьахиннай. Цун низ дегIабар, из чIоагIъялар вай заман керттера социальни гIулакх да. Империализмани реакцени позицеш гот а мел а еннай.

Дунен шоллагIа тIом хинначул тIехьагIа дIадахача шерашка тамаш ялла чIоагIъеннай социалистически лагерь. Шоай вахара а шоай къахьегамах хьахулачун а даьй а хинна дIааийттача халкъий творчески, хIама хьаду низаш Iалаьмате чIоагIа дегIадаьхкад. Социалистически мехкашта юкъе беркате дегIадоагIа дика гIулакхаши вIаши ду новкъостали. Социалистически мехкашта юкъе шие эггара низ болашагIа бола мохк а йIаьхий опыт йолаш а хиларах тарра Советски Союзо вежарашха новкъостал а дир, новкъостал а ду халкъа демократен мехкашта.

Цу дерриганеша торо хилийтар социализман лагера дерригача мехкий экономика, халкъий вахара хьал а культура а чехкка дегIайоалае. Боахам а культура а чехкка дегIайоагIаш хилар—социализман юкъара закон да. СССР-а опыто даь ца Iеш, из иштта хилар бакъду социалистически системан дерригача мехкий опыто а. 1937 шера хинначул 1958 шера социалистически мехкашкара промышленни производство пхезза лакхъелар. Халкъа Китае 1950—1958 шерашка промышленни производство иттазза дукхагIа дегIаеннай. ТIом хилалехьа хинначул дIадахача шера промышленни продукци лакхъеннай Чехословаке —3,3-зза, Польше —5,5-зза совгIа, Албане—18-зза. Халкъа демократен дукхагIа долча

Нохч-ГIалгIай республикерча юрта боахама къахьегамхой 1959 шерара социалистически декхараш

СССР-а халкъа боахам дIахо а дегIабоалабе Iалаьмате йоккха программа оттаяй ССКП XXI-гIа съездо. Вай мехко дIайолаяй ший дегIабара керда этап — коммунистически общество шерра хьалъе йолаяй. ВорхI шерара план кхоачашъяро кхы а дукхагIа чIоагIбергба вай Даьхен а ерригача социалистически лагера а экономически низ. ХIанз партен а дерригача халкъа а кертера декхар латт ворхI шерара план толамца кхоачашъяр, цунца эггара дукхагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкашца лоаттаеча яхье котдаларах.

Дерригача советски халкъаца цхьана политически а къахьегама а хьакъехьа дог гIоздаьнна ба Нохч-ГIалгIай мехкара къахьегамхой. Республикерча юрта боахама къахьегамхоша чIоагIа могабу ССКП XXI-ча съезда соцам, коммунизм хьалъярна Iалаьмате йоккхий планаш кхоачашъе шоаш кийча хиларах чIоагIо а ю цар.

1958 шера колхозашеи совхозашеи чIоагIа хьувкъийтар ялаташ. Гектара тIара ялатийна лаьрхIа 220 пунт совгIа хьажкIаш яьхар Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача а XX-ча партсъезда цIерахча а колхозаша, Курчалоевски районерча Ленина цIерахчен Каргалински районерча «Красный пахарь» яхачеи колхозаша, Ассински, Лермонтовски совхозаша.

Колхозийи совхозийи дикагIа болча болхлоша кхы а дукхагIа хьувкъийтар ялат. «Джалка» яхача совхоза Зармаев Iаддал-СаIида звенос гектара тIара 124 центнер йоаккхаш хьажкIаш яьхар, Лермонтовски совхоза звеньевойс Гайербеков Ахьме 104 центнер йоаккхаш яьхар. Республикерча колхозийи совхозийи итташ йолча звеноша 50-гара 100-га кхаччалца центнер йоаккхаш хьажкIаш яьхар гектара тIара.

Республико мехка чухь эггара хьалхагIа деннарашца рапорт делар хлебозаготовкай план тIехькхоачашъяь хиларах. 1957 шера денна хинначул паччахьалкхенна дIаделар цхьа миллиони 800 эзари пунт дукхагIа ялат.

Юрта боахама къахьегамхоша хьайбаех продукташ дукхагIа яхара тIехьа тIагIертта къовсам лоаттабеш дIадахар даха шу. Масса долча тайпарча хьайбашкара дукхагIа продукташ яьхар республикерча колхозашеи совхозашеи. Колхозашеи совхозашеи цхьан Iаттагара яьккха шура 1983 кг. хилар е 1957 шера яьккхачул 157 кг. дукхагIа. Цхьан устагIан тIера лаьрхIа доккха тха а котамашта кIалхара лохьаду фуаш а дукхагIа хилар, цаI ахазза дукхагIа хьакхарч йорстайир.

Цу дерриганеша а паччахьалкхенна дIалуча хьайбаех йоахача продуктай план кхоачаш яь ца Iеш, тIехкхочашъе а торо хилийтар. 1957 шера енначул шура 7 эзар тонн, тха 100 тонн, фуаш 3,2 миллион дукхагIа дIаделар.

Доахангара эггара дукхагIа шура яьккхар хIара Iаттагара 2445 кг. шура яьккхача Сунженски районерча колхозашеи совхозои. 2435 кг. яьккхача Наурски районерча колхозаша.

Республикерча колхозаштеи совхозаштеи юкъе шура яьккхара хьакъехьа хьалхара моттиг лоац Сунженски районерча хIара Iаттагара 2857 кг. шура яьккхача Кирова цIерахча колхозо, 2828 кг. шура яьккхача цу районерча ЦIеча Эскара цIерахча колхозо, 3292 кг. яьккхача Ассински совхозо, 2649 кг. яьккхача Горячеисточненски совхозо.

Яхь лоаттаеча хьалхара моттигаш лаьцай Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза хIара Iаттагара 4955 кг. шура яьккхача доаркас Кугаевских Тамара Ильиничнаси Ингушски совхоза 3202 кг яьккхача доаркас Галаева Махьмада Зинаси.

Юрта боахаме толамаш дахарах, ялат, дулх, шура, тха, кхыйола продукташ паччахьалкхенна дIаяла а уж йокха а аьнна тIайийца социалистически декхараш ханал хьалхагIа кхоачашдарах, хIаьта иштта хьайбаех йоаха продукташ дукхагIа яхарах Ерригсоюзни юртбоахама выставкан кертерча комитето Нохч-ГIалгIай республика 1958 шера Ерригсоюзни юртбоахама выставке дакъа лаца а чIоагIийр, шоллагIча степена дипломе а хьожайир цунна.

1-ча а II-ча а степена дипломаш енна я республикан дукха районаш, колхозаш, совхозаш, медалаши доккхий совгIаташи денна ба юрта боахама дикагIа бола дукха болхлой.

Воай къахьегама иштта чIоагIа мах баро вай декхарийла ду кхы а дикагIа болх бе, кIаьд ца луш а чехкка а юртбоахама дерригадоакъош дегIадоаладеш лакхде.

Оаха, юрта боахама дикагIа болча болхлой республикански совещание хиннараша, беррига республикера колхозникаш, совхозий, МТС-ий, РТС-ий болхлой, юрта боахама специалисташ тIахьех дIахо а юртбоахама культураш хьувкъилга а общественни хьайбаех эца пайда а лакхбе, юрта боахама дерригадоакъош чехкка дегIадоаладе хIара колхозе, совхозе, МТС-е, РТС-е йолча торонех дикагIа пайда эцарна шоай беррига низ тIабахийта.

Тхоай торонаш а лаьрхIа, оаха 1959 шера тхоашта тIаэц е социалистически декхараш:

РАСТЕНИЕВОДСТВО

Укх шера колхозашкеи совхозашкеи фийт бола ялат валови гулдар 1,3-зза лакхде, паччахьалкхенга 100 эзар тонн ялат дохка. Дерригача дIадувш долча латтан тIара, хIара гектара тIара 21 центнер доаккхаш фийт бола ялат дакхха, цу дакъе лоаман хьалхашкарча районий группашкеи хий деттача латташ тIареи, хIара гектара тIара 50—60 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаши 700—800 центнер моша доакъари (гIадамаши, томараш тIехьа моша хьажкIаши) а долаш, хIаьта республикерча кхыча районашка хIара гектара тIара фийт бола ялат 30—35 центнери моша доакъар 300—500 центнери дакхха.

ХIара гектара тIара баьца дaараш 117 центнери коартолаш— 80, комсаш — 80, сом — 40 центнери якха.

Республикерча колхозашкеи совхозашкеи укх шера бIаьстии гурахьеи 3643 гектара тIа бешамаши, 3694 гектара тIа комсаши дIайогIа. Иолаш йолча самийи комсийи гаьнашта доагIача тайпара доал делга Iалашде.

Дика агротехника лелаярца мара ерригача юртбоахама культураш хьувкъийта йиш йоацилга дика кхетта а деш, оаха дош лу лаьттанцарча балхий культура лакхъе, дика вIаштIехьа дахьа а дика а вIалла агротехника а ца телхош, дIайийнача хIамашта доал дари ялат чуэцари тIехьа ца дуташ деррига юрта боахама балхаш дIахьолга Iалашде.

БIаьсти ялат дIадувлга толамца чакхдаккхар — дика ялат хьувкъадара лард я. Гаргарча деношка тракторашии юрта боахама машинаши тоаь даргда, хIара колхоза, совхоза бIаьсти ялат дIадера план кхоачашъярна мел эш ерригача яровой культурай дика фу кийчдергда вай. ДикагIа йолча агротехнически ханашка а дика дIахьоргда вай бIаьсти ялат дIадувлга.

Ерригача моттигашка квадратно-гнездовой способахи дикагIа долча тайпарча фуцеи гибридашцеи дIаюргъя хьажкIаш. ХьажкIаш яхара къахьегамга дIадодар мамогга кIезигдергда, колхозашкеи совхозашкеи дIайийнача хана денз чуийца яллалца, хьажкIаши гидуаргаши лелаяра деррига балхаш де дезаш йола 320-нел кIезигагIа йоацаш, комплексни механизацен звеноша вIашагIйохкаргья.

Республикера колхозаши совхозаши укх шера йолалургья тхьамкеи хои леладе. Уж боккха пайда боалаш йола культураш лелаяро колхозийи совхозийи боахам лакхбе торо хулийтаргья.

Укх шерре а тхьамкеи хои чIоагIа хьувкъийтара тIахьех оаха колхозникаш, совхозий болхлой, юртбоахама специалисташ.

Деррига агротехнически гIулакхаш тоадаларца, кхои кхыйола моттигера удобренеши кхашка кхахьаро деррига ялаташ дика хьувкъийтилга кхета а даь, 300 эзар тонн кхои, 2000 тонн котама чиши. 450 тонн йокъи дIаяхьа лаьрхIад оаха.

Ший ханнахьа моттигереи минеральнии удобренеш йохкаргья оаха гурахьа дувча ялатий 50 эзар гектарал кIезигагIа доацача латта. Ялаташ дIадийнача моттигашка къаьстта хьажкIаши, овощаши, коартолаши, бешамаши, комсаши йолча хий а дехкаш тIоадал лоаттаергья оаха, цхьаккха ди ца доадеш.

Новкъости механизатораш! МТС-ш эргаяхарои колхозашка техника йохкарои торо хулийт боккха пайда баргболаш тракторашi юртбоахаман машинаши лелае. Яхье даргда вай техника йоха ца еш лораярнеи цунга ниийса болх байтарнеи, хIара тракторо, ялаташ дIадувчеи чуэцачеи агрегато, хIара машино ца соцаш болх бергбола гIулакх оттадергда вай. 8—10 балха дийнахьа къаьсттача хьисапе чуэцаргда вай ялаташ.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ

Укх шера лакхдергда колхозашкеи совхозашкеи: дулх даккхар — 2,2-зза; шура яккхар — 1,3-зза; фуаш — 1,5-зза.

Дулхи, шуреи, тхаи фуаши доаккхилга сихха дегIадоаладарна республикерча колхозашкеи совхозашкеи масса долча тайпара хьайбаши оалхазараши дебаде. 1959-гIа шу кхоачалуш 105 эзарнега кхаччалца хьайбаш дебаде, цоах хул 21 процент хьайбаш совдалга, доахан — 36,3 эзарнега кхаччалца е 24 процент совдалга, жа — 552 эзарнега, хьакхарч — 100 эзарнега кхаччалца е 37 процент совъялга, чу а кхаьба шозалагIа яхка хьакхарч — 16,9 эзарнега, оалхазараш 711 эзарнега е 84 процент совдалга.

ХIара 100 Iаттагара 95-нел кIезигагIа доацаш Iаьсий хьалкхеде, 100 жийгара 105-нел кIезигагIа боацаш Iаьхари 100 хьакхангара 1600-нел кIезигагIа йоацаш хьакхий хурски хьалкхее.

Шерра вIашагIдолларгда хьайбаш, хьакхарч, жа, оалхазараш, кхоабилга. 1959-ча шера дорстадергда 24 эзар бежан, 120 эзар хьакха, 103 эзар устагIа, 3 миллион коа тIара оалхазар, царца 900 эзар боабашк а йолаш.

Дулх даккхарна лоархIамера гIулакх да цхьаккха ца долийташ Iаьсий хьалкхеделга. ХIанзалца дуккха а къона хьайбаш шоашта дулх даккха доадора колхозникаша, болхлоша, гIулакхерча наха. Къона хьайбаш лора а деш хьалкхедича торо хургья кхы а дукхагIа дулх даккха.

Укх шера колхозникашкареи болхлошкареи, гIулакхерча нахагареи контрактаци а яь, ийца а ийца чуоттадергда 30 эзар Iасилг.

Хьайбай продукташ, къаьстта дулх кийчдела дикка лакхлургда 1959 шера. Паччахьалкхенна дIа а лургда, цунга доккарг а да 21,6 эзар тонн дулх, цунца колхозашеи совхозашеи 20,6 эзар тонн а луш е 1958 шерарчул 1,8-ззел дукхагIа; шура 53 эзар тонн, фуаш 21 миллион, тха 2,7 эзар тонн.

Укх шера хьайбаш леладераша шоашта тIаэц декхараш, хьайбаехи коа тIарча оалхазарехи йоала продукци дуккха дукхагIа яккха: хIара Iаттагара 2250 килограмм шура яккха, хIара котамгара 110 фуъ гулде, цхьан устхагIан тIера 4,5 килограмм тха даккха.

Хьайбай продукташ йоахилга дегIадарна тIайийца декхараш толаме кхоачашдаро торо хулийтаргья ерригача боахама категореех хIара 100 гектар лаьттан тIара дулх — 24,2 центнер яккха, цунца колхозашкеи совхозашкеи 17,1 центнер а йоаккхаш, шура 162 центнер, цунца лаьрхIа колхозашкеи совхозашкеи 74 центнер, тха — колхозашка — 260 килограмм, совхозашка — 110 килограмм даккха, ялатий культурай 100 гектара тIара лаьрхIа республикерча колхозашкеи совхозашкеи гIолла 11,5 эзар фуъ гулде.

Хьайбашта дика доакъар Iалашдарна укх шера 11 эзар гектар шердергда хьажкIаш дIаюв лаьттаи, хьажкIаш дIаюв ардаш хургда 20 эзар гектарага кхаччалца. Цо торо хулийтаргья хьайбашта 424 эзар тоннага кхаччалца гIожа доакъар Iалашде, цунца 232 тонн йол а йолаш, 500 эзар тонн силос, 15 тоннал кIезигагIа йоацаш силос хIара Iатта, 5 тонн хIара яхкача хьакханна, 3 центнер хIара жийна кийчъе.

Хьайбаш леладеча ферме цахаддаш моша доакъар хилийта, хIара хьакхий ферманна лаьрхIа 5—10 гектар болакаш дIае.

Юртбоахама, продукци йоаккхилга лакхде а цунца цхьан-цхьан колхозий а совхозий а дерригача доакъошка дIахо механизаци е, къахьегама овсарле лакхъе, юрта боахама продукцега шийга дIабода мах лохбе чIоагIа оарцагIа даргда тхо. Хьайбай боахамера халача балхашта механизаци йойла: фермешкеи желашкеи, хий кхахьарна, доахан аппараташца деттарна, токаца болх беча машинашца жа ларгарна.

Иттанел кIезигагIа йоацача колхозийи совхозийи фермашка опыта лаьрхIа корта мукъа хьайбаш леладелга укх шера дIадоладе.

Укх шера 10,8 эзар бежан, 8 эзар Iаса, 28 эзар хьакха, 87 эзар устагI, 375 эзар оалхазар чудолларгдола моттигаш кийчъе.

Республикерча совхозашкеи колхозашкеи шоай ахчах 56 клуби, цIе уголоки, 26 культстани, 9 медпункти, 7 школеи берий ясленши, 80 эзар квадратни метр чубаха цIеноши хьалде.

мехкашка капиталистически - мехкашкарчул лакхденнад промышленноста удельни дозал. Китае, Болгаре, Корейски Халкъа-Демократически Республике юрта боахама кооперировани яь яьккхай.

Дунен шоллагIа тIом хилалехьа боахама социалистически системага, вешта аьлча алхха Советски Союзага кхоачар дунен тIарча лаьттах 17 процент, бахача нахах 9 процент, промышленни продукцех иттлагIа дакъа таргга. ХIанз социалистически мехкаша дунен тIарча лаьттах 26 проценти бахача нахах кхоалагIа дакъа гаргген лоац. СССР-а боахам Iалаьмате чIоагIа дегIабена хиларах, халкъа демократен мехкий экономика чехкка дегIайоагIаш хилар бахьан долаш социалистически лагеро хIанз арахец дунен тIа арахецача промышленни продукцен кхоалагIа дакъа совгIа йола продукци. БIарчча хьалъийца аьлча, цхьан сага сих промышленни продукци арахецара хьакъехьа социалистически система хIанзехьа а тIехьакхийнай капиталистически системана. Дунен тIа доаккхача ялатах ах гаргген бомбех 43 проценти кхоач социализман мехкашка.

Из деррига а даьц исторически лоацдача хана. Иштта да дерригача дуненна тIа-тIа а дукхагIеи къаьггагIеи гуш дола социализм толашагIа хилара сийлахь-доккхий гIулакхаш.

Пролетарски интернационализман принципаш тIа вIашагIделла социалистически мехкий доттагIал шуй цхьоагIонца, политически, паччахьалкхен, боахама, культурни вахара масса долча доакъошка дукхагIа вIаши юкъе овтташ долча гIулакхаша, социализмо даьха толамаш цхьана лораде аьнна йохаргйоацаш уйла яь чIоагIъьча вежарашха а денал долча а союзаца чIоагIеи дохалургдоацаш да.

Цу тайпара, тIом хилалехьа хиннар санна а доацаш, хIанз кхыча тайпара да дунен халкъашта юкъера хьал. МоастагIал долча капиталистически дуненна духьал оттача Советски Союз ше цхьаь яц хIанз.

ХIанз дунен тIа я дунен ши система: шийх ха яьккха яьнна леш латта капитализми дерригача мехкашкарча къахьегамхой безам шийтахьа бола, низах йизза дегIайоагIа социализми.

Цхьабакъда, Советски паччахьалкхе, кхыдола социалистически мехкаш а санна, капитализман оагIонгахьара хила тарлургйолча агрессех бола кхерам дIабаьнна яц. Бакъда дунен тIа хIанз этта хьал миштад аьлча, хьаштдолча моастагIчунна вай духьал отталургдолаш да.

«Вай мехка капитализм юхаоттае мотаргдолаш, социалистически лагерь йохалургйолаш низ бац дунен тIа хIанз,— йоах ше ССКП XXI-ча съезде яьча доклада тIа Н. С. Хрущевс, — Советски Союзе капитализм юхаоттаяра кхерам дIабаьннаб. Из да социализм йизза яьнна а ца Iеш, цIаккха йохаргйоацаш а котъяьннай яхилга».

Цу тайпара цхьан мехка социализм хьалъярах а из йиззаи цIаккха йохаргйоацаши котъяларах а дола дош адамаш общественни дегIадахкара дерригдунен — исторически наькъо къоастадаьд.

Из вывод Iалаьмате боккха политически теоретически лоархIам болаш я. СССР-е социализм йизза а цIаккха эшаргйоацаш а котъяларо, дунен социалистически системан низ лакхбаларо дунен тIарча болхлой болама а прогрессивни мел долча адамашта а хьалхашка хьаел къаьггаи дог гIоздоаккхаши йола перспективаш. Капитала мехкашкарча бIаьш миллионаш болча къахьегамхоша вай социалистически вахарах шоай хургйола сийрда кхоане лерхI. Уж дог тIоз а дувлаш теш, бехкалургбоаца исторен никъ бехка тIерта империалистически реакци низ боацаш хиларах, дуне дикагIча новкъа доаккхаш хувца цIаккха а кхоачалургбоаца низ болаш социализм хиларах. Цо чIоагIду цар денал а дикача кхоаненга дог даха мегаргдола цар тешам а. Капиталистически мехкашкарча къахьегамхоша лоаттабеча къовсамца дегIаух машара, демократен, социализман низаш. ШерагIа даржаш латт лоал мехкашкарча халкъий къам мукъадаккхара болама гIулакхаш. Йохаш, вIашагIйоалаш латт империализман колониальни система.

Дунен къовсам исторически ийстебаргба социализманна пайда а болаш, яха Ленина хьалхехьа а аьнна гIулакх дентара-денга дукхагIа бакъхулаш гу дунен тIа мел бахача хьахьегамхошта.

СССР ший дегIаяра кердача этапага — коммунизм шерра хьалъярга яха мел эша материальнии духовнии торонаш йолаш, хIама хьаду низаш дегIадаьхка я хIанз советски общество. ССКП XXI съездо тIайийцача ворхI шерарча плано дIайолаергья вай дIакхача гIертача цу исторически гIулакха юхь.

«Вай хIанзехьа а хьаел коммунистически обществон чувоала ниI»,— аьннад новкъоста Н. С. Хрущевс партен XXI-ча съезде. Эггара чIоагIагIа дегIадаьхкача капиталистически мехкашца лоаттаеча яхье СССР цIаккха эшаргйоацаш котъяккха а, цхьан сага сих йоаккхача продукцен хьакъехьа дунен тIа хьалхара моттиг лаца а, вай мехка коммунизман материальни - техничесни лард йолла а аьнна партес оттаьча 15 шерарча перспективни плана кертера дакъа да семилетка.

Вайца цхьана мугIарашка а айтта, коммунизме йоагIа социалистически лагера паччахьалкхенаш а. Халкъа цемократен дуккха мехкаш хIанзехьа социализм яь йоаккхаш доахк. Дукха гаьна яц, Советски Союзо а санна, цар коммунизм е йолаергйола ха. ДIаяхача хана боахама тIехьадисаь хинна мехкаш кхыча социалистически мехкий опыт а Iомаеш, цар новкъостал а деш, боахама а культуран а даькъе чехкка тIехьакхувргда. Иштта социализман деррига мехкаш экономически а культурни а цхьатарра дегIадоагIаш хилара гIулакх хIанзехьа а дика гуш да.

Социалистически строен чурча торонех толамца пайда а эцаш, социализман мехкаш хIама ца эшшаш цхьан ханна коммунизман лакхерча лагIага довргда яха марксистски-ленински хьехам лакхбир ССКП XXI-ча съездо. Капитализманна довза йиш йоацача боахама социалистически системан законаш тIара хьайоагIаш я из вывод. Цу кIоаргга интернациональни йолча выводо хIама тох социалистически мехкаш цхьан ханна дегIадахка йиш яц яхача ревизионистски теорешта, вай вежарашха долча халкъий цхьоагIо кхы а айхагIа хилийтарна новкъостал дергда цо.

Социалистически лагерь мел эшар долаш я чехкка ший экономика дегIайоалае а шин системо лоаттаеча яхье котъяла а, вай тешшаме хьаел коммунистически обществон чувоала ниI. Вай мехка йизза а цIаккха эшаргйоацаш а социализм котъяларо, дерригача социалистически мехкий дегIабоагIача низо тешам лу коммунизм кхоана котъяргхиларах.

Л. СЕРГЕЕВ.

Юрта боахам дегIабоалабарна керда толамаш доахаргда вай

(Республикан дикагIа болча юрта боахама болхлой совещани)

26-ча феврале Грозне, Лермонтова цIерахча эрсий драматически театре, Нохч-ГIалгIай АССР-а дикагIа болча юрта боахама болхлой совещани хилар.

Совещани хьайийлар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Трофимовс, Совещанен президиуме республикан кулгалхошцеи дикагIа болча юрта боахама болхлошцеи Къилбаседа-ХIирийи, Черсийн, Балкхаройи, Дагестански республикашкара баьхка хьаший а ба.

1958 юртбоахама шера итогаши 1959 шера лаьттангареи хьайбашкареи продукташ йоахилга лакхдарна республикан юрта боахама болхлошта хьалхашка латта декхараши дувцаш доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета Председатела нов. Гайрбековс.

— Доккхийи бехктоккхамеи декхараш оттадаьд вай партен XXI съездо юрта боахама болхлошта хьалхашка, — аьлар докладчика.— Укх семилетке ялат даккхар шера 10—11 миллиард пунтагеи, шекара свеклаш 76—84 миллион тоннагеи, боамби 5,7 —6,1 миллион тоннагеи, дулх — 16 миллион тоннагеи, шура 100—110 миллион тоннагеи дIакхоачаде а, тха даккхар 1,7-зеи, фуаш гулдар 1,6-зеи лакхде а лерхI.

ВорхI шерарча плана заданеш ханал хьалха кхоачашъе социалистически яхь яьржай вай берригача мехка.

Юрта боахама продукташ йоахилга лакхдарна боккха болх бу вай республикан колхозашеи совхозашеи.

Республике укх 1959 шера 1958 шерарчул ялат 1,4-зеи, дулх — 2,2-зеи, шура — 1,3-зеи, дукхагIа яккхеи фуаш гулдар — 1,5-зеи лакхдеи лерхI.

Вай керттерча декхарех цаI да дулх дукхагIа даккхар.

ДIахо нов. Гайрбековс белгалдаькхар дулх дукхагIа хилийтарна республике йолча йоккхийча торонех кIезига пайда эцаш хилар. Дукха кхоачамбоацараш да дулха дукхагIа хилийтарна боккхача лоархIаме йола хьакхарч лелаяра балхаца. Из болх эргабаккха беза. Ерригача колхозашкеи совхозашкеи балха юкъейоалае еза дулх дукхагIа хулийташи цунга дIабода мах лохбеши йола хьакхарч лелаяра а кхабара а дикагIа йола методаш. Цул совгIа, сихде деза республикан ерригача совхозашка йоккхий хьакхий фермаш яхкар.

Дулх даккхар лакхдара чIоагIа лоархIам болаш да коа тIара оалхазараш леладар, къаьстта боабашкаш. Укх шера республикан колхозаши совхозаши декхарийла я 3 миллион коа тIара оалхазар кхаба а кхаьба паччахьалкхенна дIадала, цу юкъе 1,9 миллион боабашк а йолаш. Дуккхача колхозашеи совхозашеи доккхий балхаш ду оалхазарий дулх 5—7-зза дукхагIа хилийтарна. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи дукха кхоачамбоацараш да коа тIара оалхазараш леладара балха юкъе. Мела латт оалхазарашта помещенеш хьалъяри боабашкашта Iамаш дари.

Коа тIарча оалхазарех тарра массанахьа дегIадоаладе деза кроликаш лелаяр. 1958 шера юххье Шелковски районерча Сталина цIерахча колхозо ийца 18 кролик шу чакхдоалаш эзарнега дIакхоачаш йийбай. Цо хьахьокх кроликаш лелаяр боккха пайда луш хилар. Укх шера дукхагIа йолча колхозашкеи совхозашкеи кроликий фермаш яхка еза.

Республикан колхозийи совхозийи декхар да 1959 шера детта доахан 7000-нега дIакхоачадар е 24 процент дукхагIа хилийтар а гаргарча шерашка хIара 100 гектар лаьттанна лаьрхIа 15 Iаттал кIезигагIа доацаш доахан хилийтар а. Из кхоачашде хадданза къовсам лоаттабе беза доахан Iаьхара дисараи Iаьсий довраи духьал. Массанахьа вIашагIдолла деза бахача нахагара доахан ийдар. Бакъда из болх хIанз укх сахьате дика лелац.

Хьайбаш леладар дегIадоаладарна тIайийца доккхий декхараш кхоачашдарна укх шера дукха кхийш а кхыйола помещенеш а е еза. Цу балхага дIадахийта лаьрхIа ахча 1958 шерарчул 4-за дукхагIа да. Керда помещенеш хьалъярах тарра фермай балхашта механизаци е еза. Йилла еза электричество, подвесной наькъаш, автопоилкаш яхка еза.

— Ялат дукхагIа хиларца мара кхоачашдулургдац вайга хьайбаш дебадара декхар, — йоах докладчико. — Вай республике дикагIа хьувкъам луш дола ялат да хьажкIаш. ХьажкIаш вай республике дукхача хана денз дIаювш а хиннай юрта боахама болхлошта цун лоархIам дика бовзаш а ба. Вайга укх Iанна хьайбаш шортта доакъарца Iалашдайтараш хьажкIаш я.

Укх шера республикан колхозашеи совхозашеи декхар тIаийцад 85 эзар гектара тIа хьажкIаш дIае а хIара гектара тIара 38 центнер фуал яьха хьажкIаши 350—400 центнерал кIезигагIа доацаш хьажкIий моша доакъари чуэца а. Колхозашкеи совхозашкеи квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIаюв сеялкаши, навесной культивватораши, силос чуэца комбайнаши иштта кхы яраши я. Цар йиш хулийтаргья хьажкIаш лелаяра балхашта механизаци е. ХьажкIаш квадратно-гнездовой хьисапе дIае еза.

Республикан юрта боахама юкъе доккха дакъа лоац коартолашеи баьца дaарашеи. 1958 шера колхозашеи совхозашеи уж культураш лелаяра болх тоабаь бале а вай республикан къахьегамхошта тоъам боллаш коартолаши баьца дaараши лоаттаду ала йиш яц вайга. Колхозий председателаши совхозий директораши декхарийла ба къахьегамхошта шортта коартолаши баьца дaараши хилийта.

ДIахо нов. Гайрбековс белгалдаькхар ялаташ дикагIа хьувкъийтарна нийса севооборотaш лелае езаш хилари минеральни удобренешцеи кхо диллларцеи латташ хьаьнде дезаш хилари. Укх шера ялат дIадувш халагIа хургда, йоах докладчика, хIана аьлча, аьха зябь кIезига хилар бахьан долаш укх бIаьсти дIадувча ялата 93 эзар гектар латта аха деза. Цудухьа геттара сиха йистеякха еза тракторашцеи юртбоахама машинашцеи ремонт, дIаде ги кийчдар, тракторни бригадашка трактористаши прицепщикаши дIачIоагIбар. Декхар — массайолча агрегато нормаш тIехкхоачашъярца бIаьстан балхаш сихагIа чакхдахар да.

1959 шеро, самилеткан хьалхарча шеро чIоагIа лард йолла еза ворхI шера йола план кхоачашъярна, — аьлар нов. Гайрбековс ший доклад чакхйоалаш.

Доклад чакхъяьнначул тIехьагIа къамаьл де дош делар Сунженски районерча XIX партсъезда цIерахча колхоза председатела нов. Шумиловна.

— ССКП XXI-ча съездо тIайийцаь 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабарна йола контрольни цифраш коммунизм хьалъяра программан дакъа да, — йоах цо.

1959 шера хIара гектара тIара 19 центнер ялат чуэца лаьрхIад колхозо цу юкъе 41 центнер хьажкIаш а йолаш. Цо торо хулийтаргья колхозага укх шера хIара 100 гектар лаьттанна лаьрхIача 40 центнер дулхи 135 центнер шуреи, 18000 эзар фуъи хилийта. Колхозо 75 етти, 443 хьакхеи, йолае лаьрхIа 35 кролики, ийцай, боабашкаш йолаьй, 1958 шера декабрь бетта денз котама кIоригаш йоахийт. ХIанз Iай яьккха 15 эзар котама кIорит я колхоза. Iай кIоригаш яхийта а кхее а вIаштIехьадаргхиларах тийша ба колхозникаш. Цу гIулакхо дикка лакхдергда 1958 шера дулх даккхар.

ДIахо къамаьл дир Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза звеньевой волча нов. Зармаевс. — Вай укхаза тахан вIашагIкхийтад, — аьлар цо. — Коммунистически партеси Советски правительствоси боккха лоархIам беш бола юрта боахам дегIабоалабарна де деза гIулакхаш дувца. Керттера дар ялат, къаьстта хьажкIаш хьувкъаяр да.

ДIахо нов. Зармаевс дувц дахача шера ше вертте волча звенос леладаьча кхай тIа хьажкIаш хьувкъаярна даь балхаш. Цар хьалхе хьажкIаш дIаювргйола лаьтта кийчдир, хьажкIаш квадратно-гнездовой хьисапе дIайийр, тIаьлча дика гIулакх дир, ханнахьа чуийцар.

ХIанз звено кхы а дукхагIа хьажкIаш хьувкъаргйолаш кийчо еш я. Лаьттанна 3 центнер суперфосфата удобрени яьй, 150 тонн кхо диллад, кхы а дуллаш а да, дIае хьажкIаш кийчъяьй.

— Тха коллективо дош деннад,— йоах нов. Зармаевс, — 1959 шера хIара гектара тIара 200 центнер томараш тIехь хьажкIаш чуэца.

— Тха районерча колхозаша юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 16,5 центнер кIаи, 25 центнер хьажкIаши, 412 центнер хьажкIий моша доакъари чуийцад, — аьлар къамаьл даьча ССКП Курчалоевски райкома секретара нов. Санькос. — ТIехкхоачашъяьй районо хьайбаш дебадара а шура яккхара а планаш.

Районе 1959-ча шерара декхараш кхоачащде социалистически яхь яьржай. Колхозашка юртбоахама машинаш тоаяр а дIаде ялат кийчдар а кхыдола бIаьстанга кийчо яра балхаш а йистедоалаш латт. Боккха лоархIам бу квадратно-гнездовой хьисапе хьажкIаш дIае болхлой кийчбара.

Цул тIехьагIа къамаьл де дош делар Грозненски районерча Первомайски юкъерча школан дешархой бригадан бригадира н. Балюка.

— ССКП XXI-ча съезда решенеш тIа чIоагIа терко ю деша дагIача берашта производствои юрта боахами бовзийтара. Цу гIулакха чIоагIа лоархIам болаш я дешархой производственни бригадаш.

1958 шера вIашагIъеллай Первомайски школан бригада. 1-ча Мая цIерахча колхозо лаьтта делар бригаданна. Дешархоша беррига болх шоаш бир агронома Е. В. Пелиха кулгал а деш. Деррига юрта боахама балхаш дайзар дешархошта. Хьийгача къино боккха бекхам бир—хIара гектара тIара 85 центнер хьажкIаши 270 центнер баьца дaараши чуийцар бригадо.

Укх шера бригаде дукхагIа ба дешархой. Соахка дешархошка 5 гектар мара лаьтта дацар, хIаьта укх шера 20 гектар лаьттан тIа болх бергба цар.

ДIахо къамаьл дир Урус-Мартановски райисполкома председатела нов. Эрбиевс.

— Урус-Мартановски районерча къахьегамхоша Сунженски район яхье еха лаьрхIад, — аьлар цо. Районо ший декхар лерхI 1959 шера хIара 100 гектар лаьттанна лаьрхIа 200 центнер — 1958 шерарчул шозза дукхагIа — шура яккхар, шозза дукхагIа хьакхарч кхаьба паччахьалкхенна дIаялар. Боккха лоархIам бу районо хьажкIаш лелаяра. 1959-ча шера хIара гектара тIара 65 центнер фуалъяьха хьажкIаши 600—700 центнер моша доакъари даккха лерхI хьажкIаш лелаераша. Районе 124 хьажкIаш лелае звено вIашагIъеллай.

ДIахо нов. Эрбиевс цех партен Нохч - ГIалгIай обкомагареи, НГIАССР-а Министрий Советагареи юрта боахама Министерствагареи техникацеи машиний оатхалашцеи района новкъостал дар.

— Дулх доаккхилга лакхдара боккхача лоархIаме да коа тIара оалхазараш леладар, къаьстта боабашкаш, — аьлар Сунженски районерча ЦIеча Эскара цIерахча колхоза коа тIара оалхазараш леладеча нов. Фоменкос. — 1959 шера 50 эзар боабашк кхее а паччахьалкхенга 1 эзар центнер боабашка дулх дIадала а хIара боабашкагара 80 фуъ гулде а декхарийла да тхо.

Колхозе укх шера яьха 2500 боабашка кIориг я, март бетта хьалхарча деношка 6000 кхы а йоаккхаргья. — Тхой дош кхоачащдергхиларах тешаш да тхо, — йоах н. Фоменкос.

Къамаьл де дош делар Первомайски районерча Орджоникидзе цIерахча колхоза председатела нов. Бесаевна.

— Тха колхозникаш цхьа барт болаш ворхI шера йола план ханал хьалха кхоачашъе социалистически яхье баьннаб, — аьлар цо. — Доахани жаи шозза дебаде, шуреи дулхи дукхагIа хилийта, аьнна декхараш тIаийцад оаха.

Уж декхараш кхоачащде торонаш я тхога, бакъда, царех бизза пайда эца вIаштIехьадалац тха. Из вIаштIехьа ца далийтарех цаI да колхозага аха мегаргдолаш дола лаьтта кIезига хилар. ХIаьта кхы тIа теха лаьтташ кхаьнахьа да: Грозненa юххеи, Серноводскали МагIалбикали дехьеи. Цига ший лерттIа болх бе техника а нах тоъац. Колхозникаш чIоагIа раьза бар цу кхаь участканна меттел цхьанахьа лаьтта лоре.

Колхоза боахам сихха дегIабоалабарна доахан дукхагIа хила деза. ХIаьта тха кIезига а да, дараш кIезига шура луш а да. Республикански организацешкара новкъостал эш тхона. Юрта боахама специалисташи инженераши геттара кIезига ба тха районе. Цунна а новкъостал дех оаха. Оаха чIоагIа баркал аргдар нагахь санна «Красный молот» яхача завода е кхыча предприятен коллективо тхоашта де йиш йола новкъостал доре.

Республикан юрта боахамерча кхоачамбоацарехи 1959 шерара декхараш кхоачащдарна динза даргдоацача гIулакхехи дийцар Нохч-ГIалгIай АССР-а юрта боахама министро нов. Андреевс. Уж декхараш да бIаьстан балхашта йизза кийчо э яь, ялат дIадер 2—3 дийнахь чакхдаккхар, хиш дехкача лаьттаех бизза пайда эцар, дIадув фу сихагIа кийчдаь даккхар.

— Вай дикагIа болча болхлой опыто хьахьокх, — йоах цо дIахо, — юрта боахам дегIабоалабара декхараш кхоачащдаь а ца Iеш тIехкхочащде торонаш вайга хилар. Деррига хьинар тIадохийтаргда вай семилеткан хьалхарча шерара декхараш кхоачащдара.

ДIахо къамаьл дир ССКП Назрановски райкома секретара нов. Мальсаговс.

— 1959 шера районо тIайийца декхараш хIара гектара тIара 29 центнер ялат, цунца 45 центнер хьажкIаш а йолаш — чуэцар да,— йоах цо. — Тха хьайбаш леладераша дош деннад доахани хьакхарчи 2,6-зза ебае, шура яккхар 1,7-зза лакхде, дулх даккхар 2,1-ззеи, цунца хьакхий дулх даккхар 6-зза а долаш, фуаш гулдар 6—8-зеи лакхде.

Районе 129 механизированни звено вIашагIъеллай. Царна леладе лаьтташ а, техника а, транспорт а дIаеннай. ХьажкIаш лелаеча 129 саго, хьажкIаш лелаяра гIулакх а квадратно-гнездовой хьисапе дIаер а Iомадаьд.

Совхозаш хицеи электричествоцеи Iалашъярна новкъостал дех нов. Мальсаговс ший къамаьл йистедоалаш.

Совещани чакхйоалаш къамаьл дир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Трофимовс. Совещане гулбеннарашта а берригача республикера юрта боахаман болхлошта а хьалхашка латта декхараши уж кхоачащдарна йолаш йола торонаши белгалъяьхар цо.

— Вай заман сийлахь-доккха документ да йоах, — нов. Трофимовс, — ворхI шерара план. Контрольни цифраша вай дегаш гIоздаьхад. Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша кхы а дикагIа къахьегарца сийленца кхоачащдергда партес шоашта хьалхашка оттадаь декхараш.

Совещане къамаьлаш дир ССКП Къилбаседа — ХIирий обкома секретара нов. Чернеи, ССКП Черсий-Балкхарой обкома секретара нов. Хутуевси, ССКП Дагестански обкома сельхозотдела заведующе заместитела нов. Абасовси.

Совещане дакъа лаьцараша цхьа барт болаш, чIоагIа дегаш гIоздаьнна 1959 шера республикан юрта боахам дегIабоалабарна социалистически декхараш тIаийцар.

Доазол дехьара

Машара договор дара духьала хIана ва Аденауэр

Германски дош къоастаделга бокъо йоацаш тIехьадоахаш хилар чIоагIа наькъ тIа даьннад машара хьаштий а халкъий кхерамзен а лоархIам беш мелволча сага. Кхы а новкъагIа да, Малхбузехьарча Германьех агрессивни Североатлантически блока кертера низ а баь дIаоттаярои нацистско-реваншистски низаш цига чудаьржа хиларои машараи Европерча халкъий кхерамзенней кхерам тIатоссаш хилар. Из белгалдеш новкъоста Н. С. Хрущевс ССКП XXI-гIча съезде йоахар: «Германски милитаризмо адамаш кхозлагIа а тIема юкъедахьа мегаш дола гIулакх оттадеш латт».

Из ца хилийтар духьа а машараи немецки къаман гIулакхал германски дош къоастадар духьа а дукха къахьийгад Советски правительствос. Къаьстта боккха лоархIам болаш я Германеца Машаре договор дара хьакехьа Советски Союзо дукха ха йоаццаш яь, Германски Федеративни Республикерчеи Германски Демократически Республикерчеи наха а дерригача европейски мехкашкарча дуккхача общественносто а къоабаьлъяь йола предложенеш. Машар безаш мелболча немций дег тIара къоабалдир ГДР-н правительствос Советски Союзо доладаь из гIулакх, хIаьта ерригача Германена хеттача таипара из хилар белгал а дир.

Из дола хIама иштта латташехьа а, канцлер Аденауэр керте латташ йола малхбузен-германски правительство духьалъяьлар советски предложенешта, хIаьта германски дош машарца къостадара гIулакхашина хьаштдоацилга цу таипара хьа а хьекхар цо. Сенах кхер г-н Аденауэр, советски предложенешта юстара хIана вувл из?

Вувл, хIана аьлча, доал деш йола моттилаш бе йоххараш Гитлера нах а болаш йолча боннски паччахьалкхенна керте латтача а милитаристско-реваншистски гIозарии бIехача уилашта духьала уж йоландаь. Советски предложенешта къаьстта раьза вац Гитлер волча хана европейски халкъаш лоалла оттаде лаьрхIа йола разбойникий планаш оттаеча а чакхиоахача а дакъа лоацаш хинна бундесверера веррига 104 инарал хинна ца Iеш, гитлеровски Iаьдала доал деш хинна 8 деятель шоаьца а волаш бола Боннера 17 министр а. Боннски паччахьалкхен политика вIашагIъехкаш болча цу берригача наха лац. Машара договоро, Германи машарца дегIайоагIаргйола хьалаш а оттадаь, ФРГ-а хIалакьеш, милитаризации фашизации еш дола гIулакх хоададаь дIадаккхар.

Цар дело лац, Германена доал дарна йола германски халкъа бокъо йизза юхаметтаоттаеш йолча советски Машара договора проекто, парижски тIема соглашенешей тIа-тIа дегIайоагIаш латтача тIема расходашеи тIаоттадаь деза Iазап малхбузехьарча даькъа тIа бахача наьха шоашта тIера дIакхосса йиш хулийташ хилар. Дагацайтача мегаргдолаш да, 1958—1959 финансови шера ФРГ оборонан министерствога гIолла духхьал тIема гIулакхашта хьожадеш дола ахча 11 млрд. марка гаргга, вешта аьлча паччахьалкхен бюджетах 30 процент хIана дац аьнна дола ахча хьожадергхилар. Дукха ха йоаццаш Дюссельдорфе ше къамаьл деш малхбузен-германски тIема министро хьакхайкадир, 1955 шера октябрь бетта денз 1958 шера октябрь беттага кхаччалца йолча хана 9 миллиард марка совгIа долча ахчах тайп-тайпара тIема материалаш ийцар ФРГ правительствос, аьнна. ХьатIахулча шин шера Малхбузехьарча Германе ергйола тIема расходаш, атомни герза ергиолчарел совнагIа, дерригача бюджетерча ахчах 40 процент я.

ТIема расходаш селла чIоагIа деIаяхкаро доккхий пайдаш хулийт правительственни гIозаращца аьхха ювзаенна йолча малхбузен-германски монополешта. «Вестфелище рундшау» яхача газето беча хоамах, Малхбузехьарча Германен хьал долча наха, къаьстта а герз хьадеча производствоца кIезига а дукха а ювзаенна йолча рурски монополешта доал дечар, 1951 шера денз 1956 шера кхаччалца шоаи киса беллаь 60 миллиард марка гаргга пайда. Цу хана денз кхы а лаккхденнад уж пайдаш, хIана аьлча боннски паччахьалкхено тIема еш йола кийчо кхы а чIоагIагIа я. ТIема гIирсашта деш дола доккхий заказаш Малхбузехьарча Германен промышленноста дерригача кертерча доакъошка дIа-хьа дийкъад. 1958 шера авиационни заводашка денна заказаш 1,2 миллиард марка дар, хIаьта автомобильни промышленностага деннараш 1 миллиард марка гаргга дар. ТIема-форда гIишлош хьаярга 1959 шера март беттага кхачалехьа 1,15 миллиард марка яхийта лаьрхIад. Малхбузехьарча Германе юха а хьае йолаьй тIема самолеташ, йоккхий танкаш, хIаьта АДН-а агентствос беча хоамах «цIенхоштта Iомадеш да ракеташ хьаелга». ХIаьта дукха ха йоаццаш Париже хиннача совещане НАТО-н оборонан министраша къоабалйир атомно-ракетни производствон дуккхагIа дола дакъа Малхбузехьарча Германе дIачудахьа лерхIаш йола къайлагIара план.

Цу гIулакхаша Iалаьмате доккхий пайдаш тел Малхбузехьарча Германен промышленни капитала магнаташта, хIаьта цудухьа ховш да, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелла кIаьдбаь а, кIаьдбара духьала моастагIий боахаш хилар, германски дош машарца къоастара духьала хIаьта а вета а.

Германеца Машара договор дара хьакъехьа Советски правительствос яь предложенеш Бонна ца езара бахьан кхы цхьаькха а да: хинна дIадахача «вахар шердарах долча гитлеровски теорех» дола хIамаш юха керда доахаш болча малхбузен-германски милитаристий реваншистски гIулакхашта цар хIама тохаш хилар. Хьалха гитлеровски инарал а хинна, хIаьта хIанз бундесвера главнокомандующи волча Хойзингера гуччахьа хестаду адамий цIий Iийдача фашистий «денал», хIаьта ше керте латта малхбузен-германски эскар хьалха хиннача нацистски вермахта дихьача новккъа дIалоргхилар хьа а хойт. Дукха ха йоаццаш Малхбузехьарча Берлине боннски министраш Леммери Оберлендери юкъе а болаш вIашагIкхийтар реваншисташ. Цига председатель хиннача Крюгера шийн къамаьлаца эхь а доадаь хестайора Бонно тIемаца советскии, польскии чехословацкии лаьтташ дIалувца а Германски Демократически Республика дIачулаца а оттаяь программа.

Германски Демократически Республика дIалацарна планаш а кийчбеш, Германеца Машара договор дара хьакъехьа Советски Союзо яь еш долча Германи вIашагIкхетара гIулакха «духьала я», ала гIерт Бонн. ХIаьта а бокъонца гуш да, Машара договор даро германски цхьа паччахьалкхе хьаярна новкъостал дергхилар. «Машара договор дарах — йоахар Н. С. Хрущевс партен XXI-гIча съезде, — дунен халкъашта юкъе кохкам латташ хиларо, къаьста германски шин паччахьалкхенна юкъе кхохкам латташ хиларо духьале еш долча Германи вIашгIкхетаргахьа боаккхаш бола боккха гIа хургба». Бонне доалдерашкара дIаикхача кхы саг мичав, германски паччахьалкхенашта юкъера кхохкам кIаьдбара даим духьал а болаш, уж вIашагIкхетарна юкъе духьаленаш увттаеш. Уж ма бий уж, Малхбузехьарча Германе доал деш дола гIозараш вIашагIкхетара хьакъехьа шинна а германски паччахьалкхонерча немцашта юкъе переговораш ярах лаьца ГДР-а яь предложенеш тIа ца эцараш.

«Шоай мукъах дола хоржамаш» дарца мара вIашагIтоха йиш яц Германи, яхаш тайп-тайпара харц хабараш дувца гIертар Малхбузехьарча Германена доал ду гIозараш тIеххьарча ханналца. Цу тIа а йоахар цар, цу тайпара хоржамаш дарна духьала я Советски Союз. Цхьабакъда ССКП XXI-гIча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс аьлар, вай мохк духьала бац цу тайпара шоай лоIамехьа дола хоржамаш дарна, нагахьа санна кхоалагIбараш юкъе а ца лелхаш шинна а германски паччахьалкхенера немций уж тайпа хоржамаш дарна раьза хуле. Цхьабакъда шоай лоIамехьа дола хоржамаш делга вIаштIехьдаккха йиш яц шинна а германски паччахьалкхенерча немцаша мара. ХIаьта Бонно дIатIаэцац уж тайпа переговораш елга.

ХIана? Эцац, шоай лоIамах долча хоржамаша, Боннана дагадоацар дергдоландаь: ховш ма дий, Малхбузехьарча Германера къахьегамхой боннски паччахьалкхенерча капиталистически Iаьдало еча эксплуатаценои цо демократи хьал ца оттийташ хиларои дог гIоздаьккха боацилга. Шоай аьттув баьлча Аденауэраи цунна гонахьарча гIозараи духьала, боннски Iаьдала духьала кхадж-м тессаргбар малхбузен-германски немцаша. Иштта гIулакх оттаргхилар Аденауэра дезаш дац.

Шинна а германски паччахьалкхений конфедераци вIашагIйоллара хьакъехьа ГДР-н правительствос хьаоттаяь а Советски Союзо хьаллаьца а йолча предложенега хьежжа германски дош къоастадара а духьалваьлар боннски канцлер. Конфедераци вIашагIйолларо йиш хулийтаргьяр ерригача Германе юкъара органаш яхка, ГДР-аи ФРГ-енеи юкъе даиман латтаргдолаш а масса тайпара а дола бувзамаш оттаде, Германи вIашагIтохарна дIахо йодача хана де дезарий наькъаш лаха. Цхьабакъда Бонна хьашт дац из дерриге а: Аденауэри цунна гонахьара гIози кхер (кхийрача бехк а бац) конфедераци вIашагIйолларо Малхбузехьарча Германера шоай гIулакх дохадар.

Машар тIехь а демократически наькъашца а Германи вIашагIтохар кхер Североатлантически тIема блокага гIолла хинна Аденауэра бокъхагIа бола новкъостий а — США-аи Англеи доал ду гIозараш. Из белгалду «Социал-демократишер прессединст» яхача малхбузен-германски бюллетено а. Германен Федеративни Республика хIанзле а дунен рынкашта малхбузехьарча цхьадолча мехкашца къовсалургйолаш хилар белгал а деш, бюллетено язду: «Цу хIамай уйла а еш, вай малхбузехьарча союзникий лагерерча керттерча гIозараша хьисап ду, германски экономика ма йоккха конкурент хургья нагахьа санна вIашагIкхийтта Германи из хилча, яхаш... Кхыча дешашца аьлча, тIехьагIа шоаш лоархIабергбоацаш бола конкуренташ хьабе лац царна».

Цхьаькха цхьа хIама да цу тIа тоха дезаш, — машар тIехь Германи вIашагIтоха ца тугаш США-ани Англени доал ду гIозараш духьалдалар цар тIема планашца дувзаденна хилар. Царна дика хов, Советски Союзои социалистически лагерерча вокх мехкашеи хьаллоацаш йолча Германски Демократически Республико Североатлантически блока юкъейодаш а реакцени тIемои кхуврч хинна латтача а германски паччахьалкхенга «дIакхаллийта» малхбузен-германски реваншисташта мукъа лургбоацилга. Цудухьа гаьна доах цар Германи йийкъа лоаттаелга, боннски паччахьалкхе шоашта тIехьа лоаттаяр духьа а шоай агрессивни планаш чакхъяхар духьа а.

Германски дош машарца къоастадарах йола предложенеш цхьаькха дича тIа ца а эцаш, ФРГ доал деча гIозараша хьахойт, малхбузен-германски реваншисташтеи американски империалисташтеи машар тIехь а демократически наькъашца а Германи вIашагIтохилга ца а дезаш, хIанзарча боннски паччахьалкхен тайпара йола милитаристскии реакционнии Германи эшаш хилар.

Цхьабакъда Аденауэра лаьца никъ Малхбузехьарча Германе бахача дукхагIа болча наха ловча тайпара бац. ХIанз Малхбузехьарча Германера дукхагIа бола нах кхет, «Социал-демократишер прессединст» яхача бюллетено яздечча тайпара, «Аденауэреи кхыча паччахьалкхенашцарча гIулакхашта волча цун министро фон Брентаноси немецки халкъ хIанз кердача, политически Сталинграда кийчдеш хиларах». Германски дешах лаьца машарца переговораш яра тIехьа я хIанз Социал-демократически Шийн лоIамехьа йола демократически партеш а, хIаьта цу тайпара цхьоагIонна, машара мукъаленна тIехьа къовсам лоаттабеча немций Союз а яхараш санна йола Малхбузехьарча Германера йоккхий организацеш. ТIа-тIа чIоагIагIа хоз машар безаш йола профсоюзнии, кагирхойи, кхалнаьхеи организацей оазаш. Малхбузен-германски общественность нийсача наькъа тIа яккхарна дика меган да къаманна духьаларча Аденауэра политикана критика ярал совгIа (из тайпа критика хьалхагIа а хиннай), германски дош къоастадарна нийса наькъаш лехилга а. Цу тайпарча наькъа тIа баьннача нахаца ба, — Малхбузехьарча Германера масса тайпара бахаш болча наьха викалаш. ФРГ-ерча дукхача наха къоабалйир, германски конфедераци вIашагIйоллара хьакъехьа ГДР-еи ФРГ-ени правительствашта юкъе переговораш яра тIехьа болаш а Германи вIашагIтохар эггара хьалха немций шоай гIулакх хилар белгалдеш а малхбузен-германски Iилмани культурани 150 деятело яь заявлени.

Германски дешацара Бонна авантюристически политика даим малхбузен-германски печато критика еш я ше шийн сий доадаь йолча милитаризацени тIема кийчони политика дIаяккхара ФРГ-ен доал ду гIозараш тIа а хьехаш. «Яьча предложенена духьала юха йоалонь предложени а йоацаш, массаз а «ак» яхарах хила тIехье яц» йоах ФРГ правительствога «Франкфутер рундшау» яхача газето.

Машар безаш бола шинна а паччахьалкхенера немций оарцагI баргба, эггара хьалха Малхбузехьарча Германена шийна а хIалак хилара кхерам болча тIема юкъе Центральни Европа милитаристашкеи реваншисташкеи юха а чу ца кхоссийтарна.

М. НИКИТОЧКИН.

США президента Эйзенхауэра пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 26 феврале. (ТАСС). Селханарча пресс-конференце президента Эйзенхауэрага хаьттар Н. С. Хрущевс хIанз тIехьагIа Москвен Калинински округа харжархошта хьалхашка даьча къамаьлах паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани яр ВIашагIкхийттача Штаташа тIаэца мегаргдолаш лерхIий Iа аьнна. Цу хаттара жоп луш Эйзенхауэра аьлар, «хьалхехьа а довзаш дола» Н. С. Хрущев «та безам боацаш хилар» белгалдаьлар цо премьер министр Г. Макмиллан Москве мавенге а даьча къамаьлаца. Эйзенхауэра дешашца аьлча Г. Макмиллан Москве венав Малхбузено Советски Союзаца переговораш е йиш хургйола гIулакх вIаштIехьа даккха. Эйзенхауэра яхачох, Н. С. Хрущевс даьча къамаьло новкъостал дац из гIулакх вIаштIехьа даккхарна.

Эйзенхауэра аьлар, США-на мегаргйола цаI мара йоаца позици — Малхбузен Берлина хьакъехьа йола шоай бокъонаши декхараши лорадеш а кхоачашдеш а цхьа дуйла тIехьашка ца далар.

Цу бокъоний хьакъехьа Эйзенхауэра яхачох, цхьаккха тайпа переговораш лелае гIулакх дац Советски Союзаца.

Президента дIахо аьлар, ВIашагIкхиитта Штаташ массаз а кийча я дунен халкъашта юкъе хула переговораш е, нагахьа санна Советски Союзо уж толамца чакхъяргйолаш тешам болийте. Эйзенхауэра аьлар, «СССР-а правительствос негативни позици мел лелаеча хана», цунца переговораш ярах кIезига пайда баргба.

Президента Эйзенхауэра аьлар, вIаши тIом бергбоацаш англо-советски пакт оттаяра ше раьза вац аьнна.

Эйзенхауэра хьадда аьлар, са курал е безам бац, цхьабакъда са белгалдаккха безам ба дунен халкъашта юкъе хулача соглашенеш тIара хьайоагIача шийн бокъонаш тIа чIоагIа латташ а уж лораеш а ВIашагIкхийтта Штаташ хургхилар.

Шин оагIорахьара соглашени

Цхьан оагIорахьара — Турце шин мохк дIалу. ШоллагIча оагIорахьара — США-с ракеташ хьалу.

Боккха пайда боала предложени

ССКП съезда кийчо еча хана Грозненски вагонни депон бригадашта юкъе шерра яьржар коммунистически къахьегама сийдола цIи яккхара тIехьа лелаеш хинна социалистически яхь. Цу яхье дакъа лоацаш яр автоконтрольни пунктеи, пропарочни станцени, вагонашта технически хьажара пунктеи бригадаш. Цу кердача формах яьржача социалистически яхье дика толамаш даьхар январь бетта планал совгIа 1920 цистерн цIенъяь, кийчъяьча станцен промывочно-пропарочни цеха коллективо. Вагонашта технически хьажара пункта коллективо 110 вагон тоаяь кийчйир, цо торо хилийтар 1 миллиони 680 эзари сом паччахьалкхен рузкъа кходе. ХIаман кхом бельгеи цун йоакхо елгеи кхы а чIоагIагIа лакхденнад цу коллективе тIехьарча хана.

Партен съезда соцамаш Iомадеча деношка производствон новатор волча къонача коммуниста нов. Миссерхановна дагадехар семилетка фондана керда лицевой счет хьеллилга — металла кхом бельга, хIаьта иштта смазканеи электроэнергенеи долгамаи кхом бельга а. Ерригa уйла тIа а яхийта производстве рационализаци е лаьрхIар цо.

Ше болх бе волавеннача хана денз нов. Миссерхановс бIаьнчел совгIа рационализаторски предложени яьй, хIаьта царех 145 эзар сом совгIа пайда а баьннаб. Вагонни депон механически цехе болх а беш хаддаза производственни программа 200—250 процент кхоачашъю цо. 1959 шера план 10 бетта кхоачашъе декхар тIаийцад цо.

Семилеткан хьалхарча шера ялх рационализаторски предложени йоалае лаьрхIад цо. Аьннар кхоачашдеш ва къона токарь. Лоаццача хана Мессерхановс кхоъ рационализаторски предложени яьй, хIанз деталашта обработка еча меттал кIезигагIа довргдолаш лелабеча къовсаме инициатор хиннав цунах. Семилетка фонда керда лицевой счет хьаеллара цо яь предложени, массане а могаяь, вагонни депорча коллективо хьаллаьца, вахаро ше хьалха яьккха предложени я.

Цунах тарра ханал хьалха семилетка кхоачашъяра счеташ хьаелла йолаеннай кхыйола бригадаш а. Февраль бетта хьалхарча 15 дийнахьа а 77 вагон планал совгIа тоае вIаштIехьа даьлар технически хьажара пункте, хIаьта цунца 7500 сом ахча кхоа а дир.

Механически оборудованен цехо 750 килограмм доагам кходаьд, хIаьта автоконтрольни пункта бригадо нормал совгIа 93 воздухораспределитель тоаяьй. Иштта хIара коллектива счета тIа кIаьгта гуш да семилеткан фонда хIара болхлочо Iоадеш дар.

В. ИВАНОВ,
ВЛКСМ Орджоникидзевски райкома секретарь.

Сурта тIа: Грозненски вагонни депон токарь Миссерханов Абу-Хьасан болх беш воал ший станока тIа.
И. ПЛИЕВА сурт.

Йоккхий торонаш

Семилеткан плано лерхI 1965 шера болат лоаладар 86—91 тоннага дIакхоачаде.

Иштта йоккха план кхоачашъярна Iаьржача металлурген ерригача бодала торонех пайда эца беза. Уж торонаш я — заводий а кхыйолча предприятей а коашкеи, бахача наьха доалахь долча кхийшкеи, оташкеи, коашкеи теркал ца еш ухкаш йола Iаьржача а бос болча а металлий ломи отходаши.

Дуккхача предприятешка йолаш я баланса тIара дIаяха а я дIаяха езаш а йола дIахо балха лелае пайдан йоаца металлически оборудовани, станокаш, машинаш иштта кхыяраш.

Дуккхача предприятешa кхом боацаш йоаю металлий лом. Масала, мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста Управленен ЖДТ-н еррига переездаш рельсаш егIа чуерзаяьй, «Октябрьнефта» 1-ча промысле 15 шера кIоаг чу 25—30 тонн дозал долаш йола кхо насос йоалл.

Дукха я колхозашкеи, совхозашкеи, МТС-ашкеи, РТС-ашкеи балха ца лелаеш йола металлически лом лаьрхIа дIаенна дукха ха хила езаш йола юртбоахама машинаши цхьайола оатхалаши.

Металлий ломахи отходехи лоаладаь болати бос бола металлаши лаьттагIара даьккхача рудах лоаладаьчул ялхазза дарегIа хул паччахьалкхенна. Цудухьа шийн ханнахьа металлий отходаши ломи гул а даь паччахьалкхенна юхадалар боккхача лоархIаме гIулакх да.

Заводийи, колхозийи, совхозийи, РТС-сийи комсомольски организацеш декхарийла я металлолом йола моттигаш гучаяха а из паччахьалкхенна дIаялар кхоачашде а.

И. ДОНЕЦ.

Дешархой мастерске

ЦхьоагIонца йолалу Первомайски юкъерча школерча мастерской урокаш, къаьстта 6-ча классе. ДIаяхача уроках шоай болх йисте ца боаккхаш биса дешархой из болх чаккхбаккха болалу, хIаьта вожаш керда болх бе отт. Царех цхьабараша кроликаш чуйохка клеткаш, вокхар фоттанаш ю.

Хьехархочо И. Д. Кузьмина диги материали хьа а ийце дIахьех гIанда ког мишта бе беза. ТIаккха цхьан-шин дешархочо цо даьр ду. Цул тIехьагIа берригаш а болалу из болх бе. Барт тайна къахьег бераша: хьекхаш херхаш, етташ гонаш хул цига. Хан-ханнахьа хьехархочо дIахойт берашка цар балха юкъе харцахьа дар. Март бетта школе хургйолча берий творчествон выставке шоаш дIахьокхаргйола оатхалаш еш боахк хIанз дешархой.

Шадиев Юсапа яь фоттан тика тIара ийцачул вогIа яц. 7-ча классерча дешархочо Ганижевс яь корарама а я говзача мастеро яьчул вогIа йоацаш. Шоай мастерской дукхагIа инструменташ гулъярна къахьегаш ба дешархой. Юннатий кружоко дехарца цунна а яьй цар дукха инструменташ. Мукъа ха йолча хана школера гIандаш, столаш, иштта кхыйола хIамаш тоаю дешархоша.

Дукха ха йоаццаш райОНО Совета заседане дийцар Первомайски юкъерча школе политехнически предметаш хьехара балхах лаьца. Бахача наха эшаш йола кагий хIамаш а юлургьяр мастерске, яхаш дийцар цига. Цхьабакъда токо лелаеш йола дахчах оатхалаш ю кхоъ станок йоллаше а районе электроэнерги ца хиларца болх сеца латт. Цул совгIа хьуна юкъе даххаше а материал йоацаш а да тхо, хьуна херх хьокхача завода из ца елар бахьан долаш.

ГОНЧАРОВА Е. К.
Первомайски юкъерча школен завуч.

Керда сборникаш

Нохч - ГIалгIай республикерча книжни издательствос укх деношка кепа а теха арадалийтад Хашагульгов Махьмада язьяь стихаши поэмеи тIайола «Дагара иллеш» аьнна керте а яздаь дола сборник.

«Дагара иллеш» яхача стихай сборника юкъе яхай автора дик-дикагIа йола стихаши «Вокхача сега Ленинах дувцар» яха поэмеи.

Боккха чулоацам болаш да издательствос арахийца Яндиев Джамалдас язъяь стихаш тIайола «Наьна лоамаш» яха гIалгIай меттала арадаьнна сборник а.

Цу сборника юккъе яхай цун дикагIа йола стихаш.

Иштта кепа а теха араялийтай сийлахь-воккхача поэто М. Ю. Лермонтовс язбаь «Ашик-Кериб» яха турки фаьлг тIабола брошюра.

Араяьнна брошюра эрсий меттала гIалгIай а нохчий а меттала яьккха я.

МАЛЬСАГОВ Р.

Районни смотра кийчлуш ба

25—28 феврале хургйолча юртийи, школайи художественни самодеятельностий районни смотре баха кийчлуш ба Шалински районерча Автурински юкъерча школан самодеятельносте дакъа лоацараш. Концерт кийчдеш хьинаре дакъа лоацаш я школан комсомола комитета член йола 8-ча классера дешархо Межидова Бирлант. Нохчий йиIигаш самодеятельносте чуувзаш дукха къахьег цо. Доккхача хьинарцеи безамцеи кийчдеча концерте дакъа лоацаш ба 10-ча классера дешархой Бислиева Лизаи, Нунаева Разияи. иштта кхыбараши.

Тхога язду

25-ча феврале юртбоахама хьалхе лелаерий районни совещани хилар Шалински района культуран ЦIагIа.

1958-ча шерарча балха итогехи укх шера къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарехи лаьца доклад йир ССКП райкома хьалхарча секретара нов. Донсковс.

Къамаьл даьраша къоабал йир партен XXI-ча съездо яь решенеш. ХьажкIаш дика хьувкъийтача Зармаевна, Ахмадовна, иштта кхыбарашта деза совгIаташи, хестора грамоташи елар.

Керда лакхера декхараш тIаийцар совещане дакъа лаьцараша.

ТКАЧЕНКО М.

* * *

Шалински районерча Автуры яхача юрта библиотекарал болх беш я комсомолка Магомедова Мая. Дукха кхетама болх бу цо бахача наха, къаьстта нохчий мехкарашта юкъе.

Тайп-тайпара беседаш яьй Магомедовас харжархошта юкъе а.

ЗАНГАЕВ Б.

* * *

Дика дешарал совнагIа, общественни балхаца дика дакъа лоацаш а я Наьсарен районерча № 1 йолча юкъерча школан лакхерча классашка дешаш йола йиIигаш. Царех я итталагIча классера комсомолка Арданова Ася, комсомоле баха кийчлуш бола Мальсагова Довхани, Цечоева Лидаи иштта кхыбараш а.

А. ГАНИЕВ.

* * *

Грозненски локомотивни депон коллективо укх деношка пенсе болха къаьна болхлой н.н. К. П. Топоркови М. К. Морозови накъа баьхар. 30 шерал дукхагIа ха яьккхай цар локомотива машинисташ болаш.

ДIайхача моаршалца накъа баьхар шоай къоаной депон болхлоша.

Г. АНОХОВ.

* * *

Грозненски Мехкдаьттан институте вIашагIъеллай эггара хьалхара студентий производственни бригада. Цу бригада юкъе вода механически факультетера 15 студент. Царца ба Владимир Сумин, Эрнст Крутик, Анатолий Нежельский, Антонина Коне, Анатолий Матвеев, иштта кхыбараш а. Бригада берригa членаш комсомольцаш ба.

Института эггара хьалхара «цех» я дешарах шоаш мукъа болча хана студенташа балхаш деш йола учебни мастерски. Цу мастерскена кулгал деш ба старши мастер Лукинов, мастераш Красюк, Зацепин, Савельев, Генов. Шоаш арахийцача продукцех ийца ахча института спортан Дворец хьалъе лургда.

Студентий производственни бригадашка балхаш де ловш дукха кагий нах ба. Кастта вIашагIйолларгья кхы а массехк бригада.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал «Под небом Мексики».
Долалу 9, 11.10, 1.20, 3.30, 5.40, 7.50, 10.
№ 1 йола зIамига зал — **«Под небом Мексики».**
Долалу 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.20, 9.30.
№ 2 йола зIамига зал — **«Под небом Мексики».**
Долалу 9.30, 11.40, 1.50, 4, 6.10, 8.20, 10.30.
№ 3 йола зIамига зал — **«Казимир».**
Долалу 9.15, 11.25, 1.35, 3.45, 5.55, 8.05, 10.15.
2-ча марта денз ерригача залашка хургда **«Часы остановились в полночь»** яха керда художественни фильм.

«Родина» яхача кинотеатре
«Под небом Мексики».
Долалу 9, 11.10, 3.40, 5.50, 10.
«Кочубей». Долалу 1.20, 8.
2-ча марта денз хургда **«Часы остановились в полночь»** яха керда художественни фильм.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00088 1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3, Заказ № 1340